

**МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ**

**ЗАПОВЕД № РД-09-354
от 8 април 2019 г.**

На основание чл. 276, ал. 3 и 6 от Кодекса на труда и във връзка с доклад № 93-9368 от 8.04.2019 г. от Атанас Добрев – заместник-министър на земеделието, храните и горите, нареждам:

- I. Утвърждавам Правила за здравословни и безопасни условия на труд в горските територии съгласно приложението.
 - II. Отменям Заповед № РД-09-1153 от 16.09.1999 г. на министъра на земеделието, горите и аграрната реформа и утвърдения на основание заповедта Правилник по безопасност на труда в горите (ДВ, бр. 86 от 1999 г.).
 - III. Настоящата заповед ведно с правилата по т. I да се обнародват в „Държавен вестник“ и да се публикуват на интернет страницата на Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ).
- Контрол по изпълнение на настоящата заповед възлагам на Атанас Добрев – заместник-министър на земеделието, храните и горите.

Министър:
Р. Порожанов

**ПРАВИЛА
за здравословни и безопасни условия на труд в горските територии**

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. С тези правила се определят минималните изисквания и задължения за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при провеждане на дейности в горските територии. Тези дейности включват производство на посадъчен материал, създаване и отглеждане на горски култури, провеждане на отгледни сечи без материален добив, сеч и извоз на дървесина, първична обработка на дървените материали в сечищата и на временните складове, товарене и транспортиране на дървени материали, бране и събиране на недървесни горски продукти, защита на горските територии от болести, вредители и други повреди, защита на горските територии от пожари, строителство на горски пътища, обезопасяване на сечищата и временните складове, ловностопански дейности, ловуване и др.

Чл. 2. Правилата са задължителни за:

1. всички работници и служители на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални подразделения;
2. всички работници и служители в общинските горски структури;
3. всички физически и юридически лица и техни обединения, извършващи или възлагащи дейностите по чл. 1 в горски територии;
4. всички служители на Изпълнителната агенция по горите, нейните структури и специализираните териториални звена;
5. всички учебни заведения и структури, извършващи обучение за придобиване на право-способност и квалификация, курсове за повишаване на квалификацията или преквалификация в областта на горското и ловното стопанство;
6. всички лица, извършващи ловуване.

Чл. 3. При организиране и осъществяване на дейностите по чл. 1 освен разпоредбите на тези правила се спазват и изискванията на Кодекса на труда, Закона за здравословни и безопасни условия на труд и свързаните с тях нормативни актове по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд и други приложими актове.

Чл. 4. Всеки работодател може да въвежда допълнителни мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, които не могат да противоречат на тези правила или на други нормативни актове, отнасящи се до осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 5. При извършване на дейности в горските територии чрез предоставяне на обекти или възлагане на дейностите задълженията и отговорностите на страните, свързани с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при извършване на тази дейност, се регламентират със съответните договори.

Глава втора

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА В ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ

Раздел I

Задължения на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Чл. 6. (1) Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд на наетите от него работници и служители и при необходимост да обезопаси и обозначи района на дейност с цел недопускане на инциденти с външни лица.

(2) За специфични работи и дейности, при специфични условия на труд, при въвеждане на нови технологии на работа и ново оборудване, които не са в обхвата на тези правила, работодателят разработва и утвърждава вътрешни правила и инструкции за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 7. За организиране и изпълнение на дейностите, свързани с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, работодателят назначава или определя длъжностни лица с подходящо образование и квалификация като органи по безопасност и здраве при работа в предприятието. Функциите на тези лица са определени с Наредба № 3 от 1998 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране

изпълнението на дейностите, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове (ДВ, бр. 91 от 1998 г.).

Чл. 8. (1) Работодателят е длъжен да направи оценка на риска за здравето и безопасността на работещите, която да обхване работните процеси и работното оборудване, работните места, организацията на труда и други странични фактори, които могат да породят риск, в съответствие с изискванията на Наредба № 5 от 1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването (ДВ, бр. 47 от 1999 г.), и да предвиди подходящи мерки за неговото предотвратяване.

(2) При работа с риск за здравето и безопасността на работещите, който не може да бъде отстранен, работодателят осигурява необходимите лични предпазни средства в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място, издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването (обн., ДВ, бр. 46 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 40 от 2008 г.).

Чл. 9. Работодателят е длъжен да осигури на всеки работещ провеждането на подходящо обучение по здравословни и безопасни условия на труд в зависимост от неговата професия, квалификация и работно място, както и провеждането на инструктажа на работниците и служителите в съответствие с изискванията на Наредба № РД-07-2 от 2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, издадена от министъра на труда и социалната политика (обн., ДВ, бр. 102 от 2009 г.; изм., бр. 4 и 25 от 2010 г.).

Чл. 10. Работодателят задължително установява, разследва и регистрира всяка станала трудова злополука при спазване изискванията на Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовете злополуки (приета с ПМС № 263 от 1999 г., обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г., в сила от 1.01.2000 г.; изм., бр. 61 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 19 от 2002 г., бр. 17 от 2014 г., бр. 18 от 2015 г. и бр. 28 от 2017 г.).

Чл. 11. Работодателят е длъжен:

1. да контролира спазването на изискванията за безопасност и здраве при работа и да отстранява от работа лицата, които не ги спазват;
2. да осигурява здравно обслужване на своите работници от регистрираните служби по трудова медицина;
3. своевременно да информира работещите за възможните рискове при работа и мерките за тяхното предотвратяване;
4. да организира дейностите по противопожарна охрана на обектите, работните помещения и работните места и да регламентира мерките за предотвратяване на пожари;
5. да контролира своевременното поддържане и ремонта на работното оборудване за осигуряване на безопасната му експлоатация.

Раздел II

Задължения на работниците и служителите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Чл. 12. Всеки работещ е длъжен да се грижи за здравето и безопасността си, както и за здравето и безопасността на другите лица, пряко засегнати от неговата дейност, в съответствие със своята квалификация, трудови задължения и дадените му от работодателя инструкции.

Чл. 13. Всеки работник и служител е длъжен:

1. да се явява на работа в състояние, което му позволява да изпълнява трудовите си задължения;
2. да спазва стриктно инструкциите за безопасност и другите законосъобразни разпоредения на работодателя;
3. да извършва дейности и да работи само с машини, съоръжения и инструменти, за които има необходимата квалификация и/или право-способност;
4. да проверява преди и по време на работа изправността на машините, съоръженията и инструментите и при неизправност да информира прекия си ръководител;
5. да използва предоставените му лични предпазни средства и работно облекло съгласно тяхното предназначение и дадените му инструкции за ползване;
6. да поддържа ред и чистота на работното място;
7. да оказва първа помощ на пострадали при трудова злополука или други увреждания;
8. да информира прекия си ръководител за всяка ситуация, която води до непосредствена опасност за работещите или други лица;
9. да отказва изпълнение на възложена работа, за която не е инструктиран или няма необходимата квалификация и/или правоспособност.

Чл. 14. Не се допускат до работа лица, които:

1. не отговарят на изискванията на тези правила и другите нормативни актове за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
2. не са включени в утвърден от работодателя списък в състава на работната група, бригада или звено или в разрешителните за достъп;
3. не са инструктирани и не притежават необходимата квалификация и/или правоспособност за извършване на дадената дейност или за работа с дадените машини, съоръжения и инструменти.

Чл. 15. Лицата по чл. 235 от ЗГ при изпълнение на дейностите по лесовъдска практика имат задълженията по чл. 12 и 13, както и да осигуряват безопасни условия на труд на лицата, които ги подпомагат при извършване на дейността им.

Общи изисквания към работните места и при използване на работното оборудване

Чл. 16. При организиране на работните места и при използване на работното оборудване трябва да се спазват изискванията на Наредба № 7 от 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването (обн., ДВ, бр. 88 от 1999 г.; изм., бр. 48 от 2000 г., бр. 52 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 43 от 2003 г.; изм., бр. 37 и 88 от 2004 г., бр. 40 от 2008 г., бр. 24 от 2013 г. и бр. 95 от 2016 г.).

Чл. 17. За работа в горите с механизизирано работно оборудване (трактори, машини, съоръжения, инструменти и др.) се допускат само лица, придобили правоспособност по съответния нормативен ред.

Чл. 18. За работа в горите се допуска само регистрирана техника в съответствие с Наредба № 2 от 2016 г. за условията и реда за регистрация на техниката по Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника, издадена от министъра на земеделието и храните (ДВ, бр. 11 от 2016 г.).

Чл. 19. Тракторите, транспортните средства, машините и съоръженията, работещи в горите, трябва да бъдат комплектовани с изправни противопожарни средства съгласно приложението към Наредба № 8 от 2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари, издадена от министъра на вътрешните работи и министъра на земеделието и храните (ДВ, бр. 38 от 2012 г.).

Чл. 20. Тракторите и другите самоходни транспортно-технологични машини за работа в горите трябва да са оборудвани със здрава (обезопасена) кабина, която да отговаря на нормативните изисквания.

Чл. 21. Всички транспортни средства трябва да отговарят на изискванията на нормативната уредба за движение по пътищата.

Чл. 22. Машините, съоръженията, агрегатите, технологичното оборудване и инструментите трябва да бъдат снабдени с ограждения, предпазни и спиращи устройства, блокировки, сигнализации и други устройства, осигуряващи тяхната безопасност.

Чл. 23. Външните повърхнини на възли и елементи от машини и съоръжения, които променят своите размери (габарити) при преместване, удължаване, скъсяване и други манипулации, се означават с черни и оранжеви ивици, наклонени под 45°, сигнализиращи за опасност и повишено внимание.

Чл. 24. Дървообработващите машини трябва да отговарят на изискванията на Наредба № 6 от 2004 г. за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при механично обработване на дървесина, издадена от министъра на труда и социалната политика (ДВ, бр. 53 от 2004 г.).

Чл. 25. Всички трактори, машини, съоръжения и инструменти задължително трябва:

1. да се използват само за конкретното им предназначение и за предписаните им условия на работа;
2. да работят само с предписаните от производителя им горива, масла, резервни части и други консумативи;
3. да се оборудват и агрегатират само с предписаните в паспорта им технологично оборудване, технологични машини и оръдия;
4. да преминават редовно на предписаните от производителя периодични прегледи, осигуряващи тяхната безопасност.

Чл. 26. Ако даден трактор, машина или съоръжение се обслужва едновременно от няколко работници, отговорен за безопасната работа е трактористът или операторът.

Чл. 27. (1) Броят на работниците в кабините на тракторите и машините се определя от определените места за сядане, освен ако това не противоречи на други изисквания за безопасност при работа в конкретни условия.

(2) Не се разрешава в кабините на тракторите и машините да се транспортират инструменти, гориво-смазочни материали и други предмети.

Чл. 28. (1) Зареждането на тракторите, машините, агрегатите и инструментите с гориво се извършва на определените пожаробезопасени места при спазване на съответните противопожарни мерки и изисквания. Зареждането се извършва само при неработещ двигател.

(2) Механизираните инструменти се стартират минимум на 3 метра от мястото на зареждане с гориво.

Чл. 29. Забранява се използването на бензиномоторни триони:

1. за работа в затворени помещения;
2. за едновременно рязане (нарязване) на няколко тънки стъбла (материали) без предварителното им групиране и укрепване (превързване);
3. за кастрене на стоящи дървета на височина, по-голяма от височината на раменете на работника;
4. за работа в короните на стоящи дървета.

Чл. 30. Забранява се непрекъснатата работа с моторни триони, хросторези и почвени свредли. При работа с тях на всеки 40 до 45 мин. се прави 10 – 15 мин. почивка. Общата продължителност на работа за един ден (смяна) не трябва да превишава 3,5 – 4 часа.

Чл. 31. Забранява се работата на трактори, самоходни и други машини:

1. на терени с наклони, по-големи от указаните в паспорта им;
2. на наклонени и стръмни склонове при хлъзгав терен, намалена видимост и през нощта.

Чл. 32. Забранява се тракторите за извоз на дървени материали да се използват за теглене на ремаркета или друг прикачен инвентар, ако не са снабдени със стандартен теглич от производителя.

Чл. 33. Тракторите, машинно-тракторните агрегати и самоходните машини се изкачват или спускат с работещ двигател, скорост и предавка, съобразени с наклона на терена. При движение на терен с наклон над 15 градуса се забранява изключването на съединителя и превключването на предавките.

Чл. 34. Забранява се спирането и оставянето на тракторите и самоходните машини по склона.

Чл. 35. Забранява се работата с технологични машини, съоръжения и инструменти със:

1. карданни валове, необезопасени със стандартни предпазители (кожуси);
2. липсващи или свалени кожуси, капацы, предпазни мрежи и други на движещите се или въртящите се части и механизми (зъбни колела, ремъчни и верижни предавки, излизачи краища на валове, маховици и др.);
3. липсващи или свалени предпазни елементи (кожуси, капацы, ограничители, предпазни и защитни устройства и др.) на технологичното оборудване или неговите елементи (ножове, барабани, фрезери, режещи вериги и ленти и др.);
4. липсващи или свалени капацы и защитни мрежи на електродвигателите, лостовите прекъсвачи, контакторите, главните и разпределителните табла и др.;
5. неизправна автоматика и прибори за контрол;
6. неизправни пускови и спирачни устройства.

Чл. 36. Забранява се почистването на работните органи и отстраняването на повреди по време на работа на тракторите, машините, съоръженията и инструментите.

Чл. 37. Не се разрешава извършването на прегледи и отстраняване на повреди посредством лягане под тракторите или машините, ако не са надеждно спрени и укрепени (подпрени) или са повдигнати и се крепят само на крикове или други подедни устройства.

Чл. 38. Не се разрешава едновременно сваляне и на двете ходови вериги на верижните трактори и верижните самоходни машини в полеви условия.

Чл. 39. Забранява се подгряването на двигателите на тракторите и машините с открит огън, контролирането на нивото на електролита с открит пламък и свалянето на капачката на радиатора на работещ или прегрял двигател без ръкавици.

Чл. 40. (1) Забранява се тегленето на повреден трактор или самоходна машина по наклонен терен с мек теглич (въже).

(2) Теглещият трактор трябва да бъде с по-голяма или равна мощност и маса.

Чл. 41. При изтегляне на буксуващ или аварирал трактор или самоходна машина е забранено да се преминава между тях.

Чл. 42. Ремонтът на тракторите, автомобилите, машините, агрегатите и други се извършва при спазване изискванията на съответните правилници по безопасност на труда.

Чл. 43. Поддържането, прегледите и ремонтите на електрическите машини и съоръжения се извършват при спазване на изискванията на правилниците по електробезопасност.

Глава трета

ЗАЛЕСИТЕЛНИ И ЛЕСОЗАЩИТНИ ДЕЙНОСТИ И ДОБИВ НА НЕДЪРВЕСНИ ГОРСКИ ПРОДУКТИ

Раздел I

Работа с ръчни и механизирани инструменти

Чл. 44. (1) За извършване на залесителни и други лесокulturни дейности в горите се допускат само предварително инструктирани работници, включени в състава на работната група. За ръководител на групата се определя работник с опит в извършваната дейност.

(2) За работа с моторни хресторези и моторни свредли се допускат само правоспособни работници, притежаващи свидетелство за правоспособност, получено по съответния ред.

Чл. 45. Залесителните дейности се извършват по технологичен план, в който са указани в последователност операциите, които ще се извършват, и изискванията към тях.

Чл. 46. Преди започване на работа техническият ръководител на обекта или друг представител на работодателя и ръководителят на работната група по чл. 44, ал. 1 от тези правила уточняват границите на обекта, евентуалните потенциални опасности в него и мерките за отстраняването им.

Чл. 47. Почистването на обектите за залесяване и за други дейности от храсти, вършина и други растителни отпадъци чрез изгаряне се допуска само ако е предвидено в технологичния план, като се извършва извън пожароопасния сезон и в присъствието на ръководителя на обекта или друг представител на работодателя.

Чл. 48. При направа на ръчни тераси и окопаване на културите работниците се разполагат по хоризонталите, без да са един под друг, като на стръмни терени се обръща особено внимание за опасност от претъркаляне на повърхностни и неукрепени камъни и останали от сечта дървени материали. По време на работа работниците да бъдат на безопасно разстояние един от друг.

Чл. 49. Моторните свредли и хресторези се допускат до работа при спазване на общите изисквания за безопасност при работа с механизирани инструменти в глава втора.

Чл. 50. При стартирането на двигателите на моторните свредли и моторните хресторези се внимава свределът, циркулярът или дисковият нож да не са опрели в камък, пън, корен или клон.

Чл. 51. При работа с моторен свредел:

1. пробиването на посадъчно място (дупка) се извършва, след като мотористът е заел удобно и устойчиво положение – полуразкрячен стоеж, без пренасяне на масата на тялото върху свредела, като краката на моториста са на безопасно място, встрани от мястото, където ще се пробива дупката;

2. при натъкване на свредела на камък, корен и други веднага се преустановява подаването на газ, той се изважда от дупката и се извършва пробиване на ново място;

3. не се разрешава на други лица да стоят в непосредствена близост до работещия със свредел;

4. не се разрешава да се пуши, докато двигателят се зарежда с гориво;

5. дрехите на работещия с моторен свредел трябва да са закопчани и добре прилепнали към тялото.

Чл. 52. При работа с моторен хресторез:

1. ремъците (самарът) се поставят така, че теглото на хростореза и усилието при работа да се поемат равномерно от двете рамена;

2. халката, монтирана върху защитната тръба, се измества напред или назад до положение, в което окаченият на ремъците хросторез заема балансирано положение;

3. положението на ръкохватките във вертикална равнина се регулира така, че ъгълът, който се получава в лакътните стави, да бъде около 120 – 130°;

4. при всяко спиране за зареждане с гориво се проверяват целостта, заточването и захващането на дисковия трион;

5. преди да подаде режещия инструмент към мястото на рязане, работникът трябва да се убеди, че в тази зона няма камъни, лед или други твърди материали;

6. при липса на видимост в мястото на рязане отсичането се извършва на по-голяма височина и след това се реже на определената височина;

7. височината на пънчето откъм желаната посока на падане на храстите трябва да бъде по-голяма;

8. при затискане на дисковия трион в прореза на дървото изваждането му се извършва само при неработещ двигател;

9. отсечените храсти трябва да падат встрани от работника;

10. при рязане на дървета с диаметър над 3 см в зоната на рязане да се избягва работата с предната четвърт част от десния сектор на дисковия трион поради опасност от загуба на контрол (отскачане) върху инструмента;

11. забранява се присъствието на други лица в периметър с радиус 15 метра около работещия инструмент.

Чл. 53. (1) При работа с моторен свредел и моторен хросторез организацията на работа и режимът на труд и почивка се определят съгласно глава втора, раздел III.

(2) Забранява се придвижването със свредли и хросторези с работещ двигател на разстояние, по-голямо от 50 метра, както и преминаването с тях през препятствия в това положение.

Раздел II

Механизирано изкореняване на пънове

Чл. 54. Изкореняването на пънове чрез теглителното въже на трактора се допуска по изключение при единични случаи на изкореняване, като се вземат съответните мерки срещу скъсване или отвързване на теглителното въже и засягането на трактора или други лица.

Чл. 55. При изкореняване със зъбни изкоренители:

1. на пънове с диаметър над 40 см, независимо от дървесния вид, най-напред се разкъсват страничните корени, а след това изкоренителят се насочва фронтално към пъна;

2. в момента на контакта на зъбите с пъна трактористът включва и изваждането (повдигането) на изкоренителя нагоре;

3. се забранява изкореняването на пънове в непосредствена близост до стоящи дървета;

4. се забранява присъствието на други лица на разстояние, по-малко от 10 метра от работещата машина.

Чл. 56. При работа с тракторни изкоренители с роторни работни органи:

1. не се разрешава агрегирането на роторните изкоренители към верижни трактори, както и работата им в каменисти почви;

2. не се разрешава подаването на работния орган към пъна, ако тракторът не е напълно спрял;

3. регулирането на предпазните им механизми се извършва от специалист с помощта на прибори за контрол;

4. се забранява присъствието на други лица на разстояние, по-малко от 10 метра от работещата машина.

Чл. 57. При изкореняване с багерни изкоренители:

1. багерната лопата (кофата) трябва да бъде заменена с изкоренителен двузъбец;

2. най-напред се разкъсват страничните корени и след това се изважда пънът;

3. при спиране на работа лопатата (двузъбецът) задължително се спуска на земята;

4. се забранява присъствието на други лица на разстояние, по-малко от максималния излет на стрелата с двузъбеца плюс 5 метра.

Чл. 58. Забранява се изкореняването на цели стоящи дървета.

Раздел III

Механизирано терасиране

Чл. 59. Терасирането се извършва при спазване на следните мерки за безопасност:

1. при терасиране на каменисти склонове за предпазване от падащи камъни границите на обекта се сигнализират посредством табели с предупредителни надписи;

2. терасирането на обекта започва винаги от горния край на склона;

3. преди терасиране на стръмни терени трактористът трябва да направи пробно тераси на терени с наклон до 20°;

4. ако на обекта липсва терен с наклон, по-малък от 20 – 25°, преди терасирането се изгражда път косо на склона за придвижване на трактора до мястото на първата тераса;

5. при проектиране на ширината на терасното платно трябва да се има предвид, че края на външната верига на трактора трябва да се движи на разстояние не по-малко от 0,2 метра от ръба на насипа;

6. при дъжд, намалена видимост, нощно време, както и на терени с протичащи свлачищни процеси не се извършва терасиране;

7. по време на терасирането вратата на трактора от горната страна на склона трябва да бъде отворена и фиксирана в това положение;

8. по време на работа се забранява в кабината на трактора да има други лица освен тракториста;

9. при работа с роторни терасири се забранява регулирането на предпазните механизми на самия обект;

10. ако при работа тракторът започне да се свлича от терасата, трактористът незабавно трябва да го спре, да напусне кабината и да уведоми прекия си ръководител;
11. изтеглянето на застрашен от свличане или обръщане трактор трябва да става само след подsigуряване с друг трактор в присъствието на механик-специалист;
12. при спиране на работа технологичното оборудване (булдозер, терасир) се спуска на земята.

Раздел IV

Работа с почвообработващи машини и оръдия, сеялки, садилни и други машини

Чл. 60. Почвообработващите машини и оръдия трябва да отговарят на общите изисквания за безопасност и здраве при работа, включени в настоящите правила.

Чл. 61. (1) Почвообработващите машини и оръдия трябва да имат здрави и изправни тегличички или навесни устройства.

(2) Органите за управление на почвообработващите машини – лостове, кормилни колела и др., трябва да бъдат осигурени срещу самоволно преместване, завъртане и освобождаване.

Чл. 62. Преди работа трактористът задължително оглежда работния участък за наличието на ровини, ями, камъни и пънове и ги отбелязва върху терена с видими знаци.

Чл. 63. (1) Забранява се работата с фрези, фрезови култиватори, почвени свредели (ямокопатели) и други машини с активни работни органи без обезопасени карданни предавки.

(2) Забранява се работата с фрезови машини без предпазни кожуси.

Чл. 64. Фиксирането на почвообработващите машини и оръдия към навесните механизми или прикачните устройства на тракторите се извършва само със стандартни свързващи елементи.

Чл. 65. Забранява се използването на нестандартни предпазни щифтове, болтове и други за предпазване на работните органи на машините и оръдията от претоварване.

Чл. 66. (1) Работният орган на тракторния свредел се подава към мястото за направа на посадъчното място само при спрян агрегат.

(2) Забранява се приближаването на други лица на разстояние, по-малко от 10 метра от работещия свредел.

Чл. 67. Разбъркването на семената, торовете или пясъка в бункерите (сандъците) на сеялките, торосеещите машини и апарати и пясъкозасипващите устройства по време на работа се извършва само с дървени лопатки или пръти.

Чл. 68. Преди коситба площите се обхождат и с трайни знаци (табели, ленти, колове) се отбелязват всички налични в тях ями, ровини, канавки, камъни и други препятствия.

Чл. 69. Почистването на работните органи на косачките от растителни остатъци трябва да става при неработещ двигател с помощта на специални чистачи и четки.

Чл. 70. (1) Садилните машини и машините за пикиране на фиданки в горските разсадници задължително трябва да са оборудвани с удобни и обезопасени седалки с облегалки и стъпенки за краката.

(2) Между тракториста и работниците трябва да има двустранна връзка (сигнализация).

(3) Сандъците заедно с фиданките не трябва да са по-тежки от 15 кг.

(4) При извършване на завой или заден ход садилната машина трябва да се намира в транспортно положение.

(5) Завои, забиване или изваждане на работните органи от земята се извършват само когато работниците са слезли от машината.

(6) Забранява се возенето на хора върху седалките на машините по време на транспортирането им.

(7) Посадъчните апарати и автомати трябва да имат самостоятелно действащ предпазен механизъм.

(8) Забранява се почистването на браздооткриващите органи и посадъчните апарати от пръст и растителни остатъци по време на работа.

(9) Зареждането на машините с посадъчен материал трябва да става при спрян агрегат.

(10) По време на работа трябва строго да се спазват препоръчваните за агрегата технологични скорости.

Чл. 71. Транспортирането на почвообработващи машини и оръдия и другите технологични машини се извършва при спазване на правилата за безопасност при движение по пътищата.

Раздел V

Безопасност при извършване на растителнозащитни дейности в горите

Чл. 72. При работа с растителнозащитни препарати и торове със заповед на работодателя се назначава отговорно и компетентно лице за тяхното приемане от доставчика, съхранение и контрол.

Чл. 73. (1) Професионалните потребители на продуктите за растителна защита (ПРЗ) (какви са отговорниците на разсадниците) трябва да притежават сертификат за работа с тях съгласно чл. 83 от Закона за защита на растенията (ЗЗР).

(2) В зависимост от категорията си ПРЗ могат да се прилагат от следните лица:

1. продукти за растителна защита от първа професионална категория на употреба се прилагат от лица със сертификат по чл. 83 от ЗЗР и под контрола на лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“;

2. продукти за растителна защита от втора професионална категория на употреба се прилагат от лица със сертификат по чл. 83 от ЗЗР;

3. продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба се прилагат от лица, навършили 18 години и преминали медицински преглед.

Чл. 74. При съхранението, транспортирането и работата с ПРЗ трябва да се спазват изискванията на Закона за защита на растенията, Наредба №2 от 2012 г. за условията, начините и реда за прилагане на продукти за растителна защита в горските територии (ДВ, бр. 10 от 2012 г.), Наредбата за изискванията към складовата база, транспортирането и съхранението на продукти за растителна защита (ДВ, бр. 101 от 2006 г.), Наредба №3 от 2017 г. за условията и реда за

производство, пускане на пазара, търговия, преупаковане, транспортиране и съхранение на ПРЗ (ДВ, бр. 64 от 2017 г.), Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности и други нормативни изисквания, регламентиращи работата с ПРЗ (ДВ, бр. 70 от 2016 г.).

Чл. 75. (1) Транспортирането на ПРЗ се осъществява в оригинални опаковки при спазване изискванията на производителя по начин, който не позволява промяна във физичните и химичните им характеристики, не замърсява околната среда, запазва целостта на опаковките, предпазва ги от въздействието на околната среда.

(2) Леснозапалимите и горимите ПРЗ се транспортират и при спазване на изискванията за пожарна безопасност.

(3) При транспортиране ПРЗ се придружават от документ за произход и информационен лист за безопасност на български език.

Чл. 76. При транспортирането, съхранението и работата с минерални торове се забранява:

1. транспортиране и съхраняване на минерални торове заедно с пестициди, леснозапалими и горими материали;
2. транспортирането и съхраняването на селитри в опаковки от суперфосфат;
3. смесване на селитри и суперфосфат в складовете;
4. съхранението им заедно с вещества от органичен произход, като слама, дървени стърготини, хартиени отпадъци и др.;

5. да се съхраняват заедно с вещества от неорганичен произход, като негасена вар, калциев карбид, хлорна вар, сяра, а също така и с метални прахове и стружки (медни, алуминиеви, цинкови и др.);

6. да се влиза или използва открит огън в складовете за торове;

7. съхраняването им в складове и хангари с машини и съоръжения – минералните торове и отделящите се от тях газове са силнокорозионно действащи.

Чл. 77. Препаратите за растителна защита и торовете се съхраняват в отделни пожаробезопасени закрити складове или складови помещения, оградени и отдалечени на разстояние не по-малко от 200 метра от жилищни или обитаеми помещения, места с концентрация на полезни животни и птици и на не по-малко от 2000 метра от бреговете на рибарници, водоеми и други водоизточници.

Чл. 78. (1) Растителнозащитните препарати и торове се съхраняват в оригиналната опаковка, като се запазват указанията за съхранение и мерките за безопасна работа, посочени върху нея, по начин, предотвратяващ възможността от нежелано изтичане.

(2) Продуктите за растителна защита се съхраняват в специално обособени за това складове съобразно изискванията, посочени на етикета. Съхраняват се само предназначени за употреба ПРЗ.

(3) Складовете са самостоятелни или специално обособени помещения в масивна сграда, обезопасени и с контролиран достъп, сухи и прохладни, без достъп на пряка слънчева светлина, с обособено място за временно съхранение на празните опаковки от ПРЗ.

(4) Продуктите за растителна защита се съхраняват върху палети, рафтове или стелажки, които ги изолират от подовата настилка и на безопасно разстояние от нагревателни уреди, торове, семена. Те се подреждат по предназначение – инсектициди, фунгициди и т.н. Гранулираните и прахообразните продукти се подреждат над течните продукти.

(5) Негодните препарати се съхраняват на отделно обозначено за целта място и се унищожават по Закона за управление на отпадъците.

Чл. 79. (1) Работата с растителнозащитните препарати и торове се извършва при водене на строга отчетност в приходно-разходна книга, по видове и количества, съобразени с регистрите на БАБХ и по реда на Закона за защита на растенията.

(2) Продуктите за растителна защита се прилагат със специализирана техника и оборудване за прилагане на продукти за растителна защита, които отговарят на изискванията на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника и/или на Закона за гражданското въздухоплаване.

(3) Продукти за растителна защита могат да се прилагат чрез въздушно пръскане само след писмено разрешение, издадено от директора на областната дирекция по безопасност на храните, по реда на чл. 109 от Закона за защита на растенията.

Чл. 80. При работа с токсични химически вещества времето за работа се ограничава до 6 часа.

Чл. 81. Приготвянето на разтворите и смесите трябва да се извършва на специално определени за целта площадки, отдалечени от жилищни сгради, складове за храни, фуражи и обори и при спазване на санитарно-хигиенните и екологичните изисквания. След работа местата се обеззаразяват, прекопават и се извършват предвидените в такъв случай дейности. За да не се допускат разливи и разпръскване, самото приготвяне трябва да се извършва в закрити съдове и други подходящи резервоари. Пълненето на резервоарите на машините да се извършва с ръчни помпи, газови или струйни ежектори.

Чл. 82. Преди започване на работа работещите с препарати за растителна защита и средства във всички им форми на приложение и за всеки конкретен случай трябва да се инструктират, включително и за мерките по безопасност.

Чл. 83. Тракторите, използвани за работа с растителнозащитни машини, трябва да бъдат снабдени със затворени кабинки и работеща вентилационно-филтрираща система.

Чл. 84. Растителнозащитните агрегати трябва да имат резервоари за чиста вода, предназначена за миене и за даване на първа помощ.

Чл. 85. Забранява се използването на неизправни растителнозащитни машини – с повредени манометри, скъсани уплътнения и маркучи, с течове от помпата, резервоарите, разпръсквачките и др. Резервоарите трябва да имат затварящи се капаци.

Чл. 86. Преди работа годността на пръскачките се проверява при пръскане с вода, а на напрашвачките – при прашене с инертни материали.

Чл. 87. В процеса на експлоатация трябва да се спазват следните правила, гарантиращи безопасна работа:

1. работещите с препарати за растителна защита трябва да бъдат снабдени със специално защитно облекло и лични предпазни средства;
2. при работа с ръчни, гръбни или гръбно-моторни пръскачки и напрашвачки да се има предвид посоката на вятъра и струята на пръскане да не се насочва срещу нея;
3. по време на работа с преносими пръскачки трябва да се поддържа постоянна скорост на движение и еднаква дистанция между крайника на пръскачката и растенията, за да не се получат нежелателни обливания на работника;
4. при пневматичните и вентилаторните пръскачки най-напред се пуска вентилаторът и след това работната течност, а при спиране – най-напред се спира работната течност и след това вентилаторът;
5. прашенето се извършва в тихо време, привечер или рано сутрин;
6. не се допуска прашенето и пръскането с наземна растителнозащитна техника при скорост на вятъра над 3 м/сек и температура на въздуха над 25° С.

Чл. 88. (1) Най-малко десет дни преди химическата обработка на даден район чрез съответните кметства се уведомява населението, в т. ч. и пчеларите, като в съобщението се посочват денят, часът, мястото и веществото, с което ще се работи, конкретните забрани и изисквания.

(2) Уведомяването на съответните кметства става писмено от лицата, организиращи химическата обработка.

Чл. 89. Районът, обработен с отровни химически вещества, трябва да се сигнализира с достатъчен брой табели, които съдържат надпис „Районът е третиран с отрова, активна до.....!“ и наименованието на продукта за растителна защита.

Чл. 90. (1) При фумигация задължително се работи с противогаз и в обекта абсолютно се забранява влизането на други лица. Около обекта се поставят табели с надпис: „Влизането е забранено!“, „Отровен газ!“.

(2) След фумигация на складове или други помещения се осигурява денонощна охрана на обекта.

Чл. 91. При работа с химически препарати работниците трябва да имат аптечка с необходимите медикаменти за даване на първа помощ.

Чл. 92. При използване на летателна растителнозащитна техника (самолети и вертолети) се спазват правилата и мерките за безопасна работа, валидни за лицата, чиято собственост са летателните машини.

Чл. 93. По време на работа с химически вещества се забранява пушенето, приемането на храна и пиенето на вода. Това може да се извърши само по време на почивка, на разстояние, не по-малко от 100 метра от обработваната площ.

Чл. 94. Преди хранене се свалят средствата за индивидуална защита, ръцете и лицето се измиват, устата се изплаква.

Чл. 95. След свършване на работа, преди да се свалят, гумените ръкавици се измиват с 3–5 % разтвор на калцинирана сода или сода бикарбонат и се изплакват обилно с вода. След това се снемат защитните очила, маската или респираторът, ботушите и панталонът. Ръкавиците отново се измиват и тогава се свалят.

Чл. 96. След свършване на работа машините, съоръженията и инструментите се измиват обилно с вода (далеч от водоизточници и течаща вода), като отпадната вода се излива в специални шахти или в изкопана яма не по-плитка от 0,5 метра, която се засипва с вар и пръст.

Чл. 97. Остатъчните количества неупотребени разтвори, препарати с изтекъл срок на годност, както и опаковките (амбалажът) от тях се унищожават съгласно предписанията на производителя и действащите в страната санитарно-хигиенни изисквания. Подлежащите на обезвреждане продукти за растителна защита се обезвреждат съгласно Закона за управление на отпадъците.

Чл. 98. (1) Семената се обеззаразяват в специално изградени и обособени за целта закрити площадки, подложени на строг санитарно-хигиенен и екологичен контрол.

(2) Обеззаразяването се извършва в херметично затворени барабани.

(3) Обеззаразените семена се събират в чували или торби от плътна материя, върху които се поставя надпис: „Обеззаразени семена!“ и „Токсично!“.

Раздел VI

Добив и преработка на горски плодове, семена и билки

Чл. 99. (1) Работниците-берачи по време на работа с катерене трябва да са снабдени с прибрано работно облекло от здрав плат, предпазен пояс или колан и предпазна каска. Обувките да са с гумени подметки.

(2) Катеренето по стъблата на дърветата и брането на плодове и шишарки се извършва само при дневна светлина.

(3) Забранено е катеренето по дърветата и брането на плодове и шишарки в короните при вятър, дъжд, мъгла, снеговалеж, скреж и температура на въздуха под 0° С.

(4) За катерене по дърветата се допускат лица, които:

1. са навършили 18 години;
2. не страдат от заболявания на опорно-двигателния апарат;
3. не страдат от височинна болест (замайване от височина).

Чл. 100. Съоръженията за изкачване се закрепват за дърветата по следния начин:

1. въжените стълби се закрепват в основата на първоразряден (скелетен) здрав клон, като под него за сигурност остават 1–2 здрави клона от същия разред; горното (завръзното) въже трябва да се усуче няколко пъти около стъблото и да се завърже за основата му; стълбата се проверява относно нейното закрепване и тогава се разрешава качването по нея;

2. двураменните метални и дървени стълби трябва да имат в основата си шипове за закрепване в земята, а горният им край да има напречници с дъговидна форма, с гумена подложка за обхващане на стъблото;

3. при сгъваемите двураменни стълби двете рамена трябва да са осигурени срещу разваряване.

Чл. 101. При използването на лък, пистолет, харпун или други въжеизхвърлящи устройства трябва да се прилагат предпазните мерки, валидни за огнестрелно оръжие – да не се насочват срещу човек, при изстрелване останалите работници да бъдат зад стрелящия. Забранява се придвижването със заредено въжеизхвърлящо устройство.

Чл. 102. При катерене по дърветата със спомагателни устройства (котки) те трябва да се закрепват здраво към краката на работника, като независимо от това задължително се използва и осигурителен колан.

Чл. 103. При всички случаи на изкачване, бране и движение в короната на дърветата работниците трябва да използват правилото за трите опорни точки – опора на два крака и една ръка; две ръце и един крак; два крака и предпазен колан.

Чл. 104. При катерене работникът трябва да оглежда клоните, на които стъпва, да проверява здравината им чрез стъпване, като се държи и с двете ръце и чак тогава да прехвърли теглото си върху тях, както и да се стреми винаги да стъпва в тяхната основа.

Чл. 105. По време на изкачването и брането на плодове и шишарки в короните на дърветата се забранява стоенето на хора под тях.

Чл. 106. Преди всяка кампания по брането и преработването на диворастящите плодове, гъби и билки организирани работници трябва да бъдат запознати с техните белези, свойства и качества.

Чл. 107. При бране на шипки, лешници и други плодове от храсти работниците трябва да използват дървени куки за навеждане.

Чл. 108. При бране, съхранение и преработване на отровни билки работниците трябва да бъдат запознати с токсичните им свойства и мерките за първа помощ.

Чл. 109. (1) За бране на гъби се допускат само опитни работници, добре познаващи различните видове.

(2) При едно излизане е желателно да се бере само един вид.

Чл. 110. Шишаркосушилните и сушилните за други горски плодове, гъби и билки, разположени в горски територии, трябва да отговарят на изискванията на Наредба № 13-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 111. При работа в шишаркосушилни и сушилни за други горски плодове, гъби и билки се изисква:

1. наличие на инструкция за противопожарна безопасност, съгласувана с органите на съответните противопожарни служби;

2. всички нагревателни съоръжения в тях, независимо от вида на топлоизточника, трябва да бъдат снабдени с автоматични средства за контрол на температурата;

3. температурата и влажността на въздуха в сушилните камери да се следят с контролно-измервателни прибори;

4. постоянно наблюдение на включените отоплителни съоръжения.

Раздел VII Добив на смола

Чл. 112. Преди започване на смолодобива работниците ежегодно трябва да преминават на инструктаж по безопасните методи на работа.

Чл. 113. При добива на смола трябва да се спазват следните правила за работа:

1. инструментите е необходимо да бъдат със здрави, стабилни дръжки и добре заточени;

2. след употреба и при транспорт режещите части на инструментите трябва да бъдат поставени в здрави предпазни калъфи;

3. при смолодобив на високи площадки и използване на стимулатори е необходимо работниците да бъдат снабдени с предпазни очила;

4. при работа на високи площадки се използват стълби с приспособления за сигурно закрепване към дървото и върху земята.

Чл. 114. За безопасна работа с химичните и другите стимулатори се препоръчва те да се нанасят върху раноподновките под формата на паста.

Чл. 115. Складовете за временно съхраняване на смола трябва да имат естествена вентилация. Забранено е влизането в тях с газови лампи, пушенето и внасянето на открит огън.

Чл. 116. При пожар и запалване на смолата гасенето да се извършва с пясък или пожарогасители. В склада да има противопожарно табло с инструменти (кирка, брадва, лопати) и сандъци с достатъчно количество пясък.

Чл. 117. Забранено е паленето на огън в смолодобивните участъци и на разстояние, по-малко от 50 метра от тях и от складовете за смола.

Глава четвърта

СЕЧ И ПЪРВИЧНА ОБРАБОТКА НА ДЪРВЕНИ МАТЕРИАЛИ

Раздел I

Механизирано поваляне

Чл. 118. (1) Дърводобивна дейност в дадено сечище се разрешава при одобрен по съответния ред технологичен план.

(2) За извършване на добив на дървесина се допускат само предварително инструктирани работници, включени в състава на работната група. За ръководител на групата се определя работник с опит в извършваната дейност, което се посочва в разрешителното за достъп до насаждението.

(3) При разделянето на сечището между секаческите групи трябва да се осигури безопасно разстояние – не по-малко от 100 метра в хоризонтална посока. Не се допуска работни групи или членовете на една и съща група да работят едни над други по наклона на склона независимо от дължината му. Отговорност за спазването на тези изисквания носи ръководителят на работната група.

(4) Опасната зона около дървото за поваляне е с радиус 50 метра.

Чл. 119. Всички работници от работната група, които извършват сеч и първична обработка на дървени материали, трябва да работят с подходящо за сезона работно облекло, ръкавици, обувки или ботуши и лични предпазни средства – каски с антифони и шлемове или предпазни очила.

Чл. 120. (1) Преди започване на сечта ръководителят на работната група обхожда сечището и уточнява на място разположението на отделните звена от групата и подлежащите на предварително поваляне изсъхнали, гнили и закачени дървета.

(2) На входните и изходните места, край пътищата и пътеките, влизаци в сечището, се поставят предупредителни табели с надписи „Внимание, извършва се сеч, влизането на хора е забранено!“.

(3) Надписите и табелите стоят до пълното приключване на работа в сечището, след което се преместват на друг обект.

Чл. 121. Преди започване на работа в дадено сечище първо трябва да се повалят всички сухи, гнили, закачени дървета и опасно надвиснали дървета, които създават предпоставка за трудови злополуки в сечището (обекта). Повалянето на такива дървета трябва да се извършва с моторни триони, без набиване на клинове и под непосредственото ръководство на ръководителя на работната група.

Чл. 122. (1) Преди да започне работа, мотористът на моторния трион е длъжен да провери изправността на моторния трион, като обърне особено внимание на състоянието на режещия апарат, системата за мазане на веригата, спирачката на веригата, центробежния съединител и антивибрационното окачване на двигателя.

(2) Регулирането и притягането на възлите на моторния трион да се извършват само при спрян двигател.

(3) Зареждането на моторния трион трябва да се извършва при спрян двигател, на пожарообезопасена площадка, на разстояние не по-малко от 30 метра от запален огън. Забранено е пушенето при зареждане на моторния трион.

Чл. 123. (1) Повалянето на дърветата започва с определяне на посоката на поваляне и подготовката на работното място.

(2) При определяне на посоката на поваляне секачите трябва внимателно да огледат дървото, което ще се поваля, както и съседните дървета за сухи, отчупени и закачени клони, които своевременно трябва да бъдат премахнати. Ако това е невъзможно, те трябва да застанат от тази страна, където няма такива клони.

(3) При определяне на посоката на поваляне трябва да се вземат предвид посоката на извозване, свободната площ между стоящите дървета и наличието на подраст, който трябва да бъде запазен.

(4) Препоръчително е повалянето да се извършва под ъгъл около 45° спрямо извозния път.

(5) Дърветата, които са разположени около пътищата, се повалят успоредно на тях.

(6) Силно наклонените дървета или дърветата с едностранно развита корона се повалят по посоката на естественото им падане или близка до нея.

(7) Повалянето на дърветата се преустановява при силен вятър, намалена видимост, обилен валеж и в случаи на закачени дървета до събарянето им.

Чл. 124. (1) Подготовката на работното място обхваща почистването от храсти, сухи клони, сняг и други препятствия на работна площадка с радиус 1 метър около подлежащото на поваляне дърво и почистването на пътеки за отдалечаване на работниците от падащото дърво.

(2) Пътеките за отдалечаване трябва да осигуряват бързо и безпрепятствено оттегляне на работниците назад и встрани от мястото на поваляне на дървото, на безопасно разстояние от пъна не по-малко от 4 – 5 метра.

(3) Отдалечаването на работниците от падащото дърво трябва да става косо назад – под ъгъл 45° спрямо продължението на посоката на поваляне на дървото.

(4) Когато в основата на стъблото има удебелявания (коренови нарасти), те трябва предварително да се отстранят, като първо се отрязват нарастите от страната на повалянето.

Чл. 125. (1) За да се осигури падането на дървото в избраната посока, в основата му – откъм страната на повалянето, се прави засек.

(2) Засичането на дърветата се извършва клиновидно с два ряза – хоризонтален и наклонен под ъгъл не по-малък от 45°, които трябва да се срещнат в дъното на засека.

(3) Дълбочината на засека при поваляне на здрави и прави дървета трябва да бъде от 1/4 до 1/3 от диаметъра на дървото в мястото на рязане.

(4) При поваляне на наклонени, сухи и гнили дървета, както и на дървета с едностранно развита корона, дълбочината на засека трябва да бъде 1/3 до 1/2 от диаметъра на дървото.

(5) При наличие на вятър всички дървета се повалят с по-дълбок засек.

Чл. 126. (1) От противоположната страна на засека се прави основният ряз, който трябва да бъде хоризонтален и на височина 3 – 4 см над хоризонталния ряз на засека.

(2) Между дъното на засека и основния ряз се оставя непрерязана (предпазна) ивица с ширина 2 – 3 см при здрави и прави дървета и 4 – 5 см при наклонени, сухи и гнили дървета.

(3) Предпазната ивица трябва да има еднаква ширина по цялата си дължина, когато дърветата нямат естествена посока на падане или ако имат, тя съвпада с избраната посока на поваляне.

(4) Предпазната ивица трябва да бъде клиновидна, когато дърветата имат естествена посока на поваляне и тя не съвпада с избраната посока на поваляне. В този случай предпазната ивица трябва да бъде по-широка от страната, която е противоположна на посоката на естественото падане.

Чл. 127. (1) При направата на основния ряз трябва да се предприемат мерки за наклоняването на дървото в посоката на поваляне, за да се избегне притискането на режещата част на моторния трион в прореза.

(2) Наклоняването на дървото се извършва чрез набиване на клинове или с помощта на вилка и започва, когато трионът навлезе в централната част на основния ряз. Щом дървото започне да се наклонява, мотористът изтегля моторния трион и се отдалечава в безопасна посока.

(3) При поваляне на дървета с диаметър в мястото на рязане над 40 см за наклоняването им в избраната посока трябва да се използват най-малко два клина. Когато дърветата са по-тънки, наклоняването им може да се извърши и с помощта на лост.

Чл. 128. (1) Когато диаметърът на дървото е по-голям от дължината на шината, но по-малък от два пъти дължината, основният ряз се прави в следната последователност:

1. с движеща се верига режещият апарат на триона се вкарва в дървото, като се избягва обратният удар, и след като се постигне необходимата форма и ширина на предпазната ивица, се прави ряз назад с ширина около два пъти ширината на шината;

2. моторният трион се завърта надясно (по посока на часовниковата стрелка), докато се оформи и останалата част от основния ряз.

(2) Повалянето на дървета с диаметър в мястото на рязане, равен или по-голям от два пъти дължината на шината, но по-малък от 2,2 пъти, се извършва в следната последователност:

1. шината и веригата на моторния трион се вкарват в централната част на дървото от страната на засека, на височина 3–4 см над хоризонталния ряз на засека и се прерязват дървесните влакна в централната част на стъблото;

2. моторният трион се премества на страната на основния ряз, който се прави по начина, описан в предходната алинея, като се оставя по-широка предпазна ивица – най-малко 5 см, за да се компенсира отрязаната част.

Чл. 129. (1) При поваляне на пречупено дърво, на което върхът опира в земята или е близо до нея, първо се отрязва върхът, след което пречупената част се събаря на земята с помощта на въже на трактор или ръчна лебедка, като дължината на въжето е най-малко 20 метра.

(2) Когато дървото е високо пречупено, с неотделена върхна част, която не достига до земята, и двете части – стоящата и пречупената, заедно се повалят под ъгъл 90° спрямо равнината на пречупването. Подпомагането на повалянето в този случай се извършва с вилка или лост без използване на клинове.

Чл. 130. (1) Забранено е да се повалят сраснали дървета на един път.

(2) Когато срасналите дървета са по-тънки, те могат да се повалят перпендикулярно на равнината на срастване, а когато са по-дебели, се повалят в равнината на срастване по посока на техния наклон.

(3) При поваляне на срасналите дървета най-напред се поваля по-тънкото или нападнатото от пънна гнилото дърво. Равнината на прореза на това дърво се разполага над мястото на срастването.

(4) Второто дърво се поваля, както се повалят наклонени дървета, като преди това се отрязва пънът на първото дърво.

Чл. 131. (1) При поваляне на полуизкъртено дърво, което е силно наклонено, първо се отрязват опънатите и напрегнати корени, за да падне дървото на земята.

(2) Преди отделяне на стъблото от дънера последният се укрепва добре, след което се определя мястото на натисковата и опъновата зона и последователността на рязовете.

(3) Първият ряз се прави в натисковата зона, като се избягва опасността от притискане на шината и веригата на моторния трион в прореза, а вторият ряз се прави в опъновата зона.

(4) За да се избегне опасността от разцепване, когато стъблото е силно напрегнато, то се отрязва чрез обхождане и ограничаване на опасното сечение, като рязовете се нанасят в следната последователност:

1. първият ряз е обхождащ и се прави от противоположната страна на моториста;

2. вторият ряз се прави в натисковата зона, като се избягва притискането на режещия апарат на моторния трион в прореза;

3. третият ряз е обхождащ и се прави от страната на моториста, без да се прерязва цялото сечение до края на стъблото;

4. четвъртият ряз се прави в опъновата зона, като с движеща се верига шината се вкарва в дървесината и рязането се извършва отвътре навън;

5. последният ряз се прави по посока към натисковата зона до скъсване на дървесните влакна в ограничената от всички страни зона.

Чл. 132. (1) Когато отсечено дърво се закачи, се прекратява работата на разстояние най-малко 50 метра от дървото и се предприемат мерки за неговото събаряне.

(2) Забранено е да се оставят закачени или засечени, но неотрязани дървета след завършване на работната смяна или по време на почивката.

(3) Абсолютно се забранява събарянето на закачени дървета чрез:

1. отсичане на дървото, на което се държи закаченото дърво;

2. отсичане на клоните, които държат закаченото дърво;

3. отрязване на части от стъблото на закаченото дърво;

4. поваляне на друго дърво върху закаченото.

(4) Събарянето на закачени дървета се извършва чрез изтегляне на дънерната част назад с помощта на въже с дължина най-малко 20 метра. Изтеглянето може да се извърши с лебедката на трактора или с ръчна лебедка, а също и с животинска теглителна сила.

(5) Когато дървото е закачено странично, то може да бъде съборено чрез избутване или завъртане с помощта на въже, верига или колан, като работниците застават противоположно на страната, на която ще падне закаченото дърво.

Раздел II

Кастрене на клони и разкрояване на сортименти

Чл. 133. Кастренето на клоните, когато се провежда в сечището, трябва да се извършва на разстояние не по-малко от 50 метра в хоризонтална посока от групата за поваляне.

Чл. 134. (1) Кастренето може да се извърши ръчно с брадви или механизирано с моторни триони и винаги започва от дебелия към тънкия край на дървото.

(2) Забранено е да се кастрят клони, като се стои върху стъблото или се ходи по него.

(3) Забранено е да се кастрят клоните, на които дървото се е опряло при падането. Тези клони се отрязват след обръщане на стъблото.

Чл. 135. (1) Когато кастренето се извършва в сечището на стръмни терени с наклон над 30°, повалените дървета преди кастренето трябва да се подпрат в долния край с колове или да се завържат в горния край за живорастящи дървета или здрави пънове.

(2) Когато наклонът на терена е от 15° до 30°, преди кастренето се привързват само повалените с върха нагоре дървета.

Чл. 136. (1) При кастрене с брадва кастрачът трябва да отсича клоните, разположени на противоположната страна на стъблото, така че то винаги да се намира между него и отсичания клон.

(2) Работниците кастрачи трябва да са на разстояние един от друг не по-малко от 5 метра.

(3) При механизираното кастрене се прилагат лостовият или махалният метод.

(4) Мотористът на моторния трион застава от лявата страна на дървото по посока на движението си, като подава режещия апарат на моторния трион под прав ъгъл към клоните и ги прерязва наравно с повърхността на стъблото.

(5) Когато мотористът се придвижва напред, шината и веригата на моторния трион трябва да се намират от противоположната страна на стъблото.

Чл. 137. (1) При рязане на дебели и силно разперени клони първо се прерязват клоните и разклоненията им, които пречат на движението на моториста, след това тези, които създават големи напрежения в основата и самите те са с големи вътрешни напрежения, и накрая се прерязва основният клон.

(2) Когато клоните са много дебели и напрегнати, прерязването им може да стане чрез два срещуположни ряза, като първият ряз се прави в натисковата зона.

Чл. 138. (1) Разкрояването на стъблата на сортименти с моторни триони се извършва в сечището или на временния склад.

(2) За да се предотврати разцепването на стъблото или затягането на шината и веригата на моторния трион в прореза, работниците трябва да си служат с подходящи спомагателни инструменти, като лостове, клинове и др.

Чл. 139. (1) Когато разкрояването се извършва в сечището на наклонени терени, мотористът трябва да застава от горната страна на стъблото.

(2) Когато дървото е подпряно в долния край, разкрояването започва от горния край, като всяка отрязана секция се отмества и спуска надолу до подпирането в стабилна опора.

(3) Ако дървото е вързано в горния край, разкрояването започва от долу нагоре, като всяка отрязана секция се укрепва срещу внезапното свличане надолу.

Чл. 140. (1) Провиснали на мост стъбла или конзолно навесени стъбла се разкрояват чрез срещуположни рязове или чрез обхождане и ограничаване на опасното сечение, като последователността на рязовете се определя в съответствие с чл. 129, ал. 4.

(2) Ако стъблото е провиснало така, че след прерязването ще падне само едната част, разкрояването се извършва чрез кос или стъпаловиден ряз.

Раздел III

Машинно поваляне, кастрене и разкрояване

Чл. 141. (1) При сеч и първична обработка на дървени материали с машини зоната в радиус 50 метра около машината е опасна и пребиваването на хора и разполагането на други машини в нея е забранено.

(2) При необходимост навлизане в опасната зона е разрешено, след като се подаде сигнал на границата на зоната и се получи съответен сигнал от оператора на машината.

(3) Операторът от своя страна е длъжен постоянно да наблюдава опасната зона и при появяването на хора и други машини в нея незабавно да прекрати работа.

(4) В обсега на стрелата на манипулатора или в обсега на въртенето на дървото не трябва да има стоящи дървета или други препятствия.

Чл. 142. В началото на работната смяна операторът на машината е длъжен да я огледа, да се убеди в изправността на механизмите, възлите и системите, от които зависи неговата безопасност и безопасността на други лица и машини, пребиваващи при необходимост в опасната зона.

Чл. 143. При работа с машини за поваляне, кастрене и разкрояване (харвестери), както и при провеждане на техническото обслужване и текущия ремонт, трябва да се спазват правилата, определени в глава втора, и специфичните правила, залегнали в Инструкцията за безопасна работа със съответната машина.

Чл. 144. При преместване на машините за поваляне, кастрене и разкрояване от един обект на друг стрелата трябва да бъде поставена в транспортно положение.

Раздел IV

Работа с подвижни секачни машини

Чл. 145. Секачната машина трябва да се установи стабилно на подравнена площадка непосредствено до фигурата с материали, подлежащи на насичане.

Чл. 146. Забранява се пребиваването на странични лица и други машини в зоната около секачната машина с радиус 20 метра.

Чл. 147. Всички секачни машини, снабдени с механично подаващо устройство, трябва да имат приспособление за спиране и реверсиране на подаването на материалите.

Чл. 148. При работа с подвижни секачни машини трябва да се спазва следното:

1. преди започване на работа изходната тръба за отвеждане на треските да се насочи по посока на вятъра;
2. всички допълнителни панели за поддържане и регулиране трябва да бъдат добре закрепени, затворени и осигурени против нежелано отваряне по време на работа;
3. подаването на материалите, подлежащи на насичане, трябва да става с дебелия край напред;
4. операторът и работниците, обслужващи секачната машина, трябва да носят каски, защитни очила, антифони и ръкавици, да се пазят от излитаци трески и отломки, а също и от свободния край на материалите.

Глава пета

ИЗВОЗВАНЕ НА ДЪРВЕНИ МАТЕРИАЛИ

Раздел I

Строителство на тракторни горски пътища

Чл. 149. Проектирането и строителството на тракторните пътища се предхождат от оглеждане на терена за наличие на признаци на свлачища, мочурища и др.

Чл. 150. (1) Строителството на тракторен път трябва да започва, след като оста на пътя е трайно обозначена на терена с колчета.

(2) Всички дървета и скали, разположени от страната на насипната част на пътя, трябва да се запазят като ограждения при извозването на дървените материали.

Чл. 151. (1) При извършване на взривни работи трябва да се спазват редът и условията, определени със съответната нормативна уредба.

(2) Пътностроителните машини трябва да се управляват от правоспособни машинисти.

(3) Достъп до пътностроителните машини имат само лицата, непосредствено свързани с тяхното управление или ремонтно-възстановителни работи.

Чл. 152. (1) При наличие на подземни инсталации (електропроводи, газопроводи, водопроводи и др.) в близост до проектирания път е забранено извършването на земни (изкопни) работи по трасето без писмено разрешение от съответната организация, отговаряща за тяхната експлоатация, придружено със схема за разположението им.

(2) Всички работи в близост до подземните инсталации се контролират непосредствено от техническия ръководител и представител на организацията, която ги експлоатира.

(3) При откриване на непредвидени подземни инсталации работата по строителството на пътя се прекратява до тяхното уточняване и получаване на съответното разрешение.

(4) Извършването на изкопни работи с булдозери, багери и други машини в близост до подземни инсталации се разрешава на разстояние не по-малко от 2 метра в страни и 1 метър над тях. По-нататъшната работа се извършва с ръчни инструменти без удари.

Чл. 153. (1) Движението и работата с пътностроителни машини на терени, неотговарящи на техническата им характеристика, е забранено.

(2) Забранена е работа със:

1. неизправни пътностроителни машини, както и с такива, на които са свалени предпазните ограждения;
2. пътностроителна машина, когато в опасната зона или под нея по склона има хора или други машини.

(3) При няколко последователно разположени пътностроителни машини разстоянието между тях трябва да бъде не по-малко от 20 метра.

Чл. 154. (1) При работа с булдозер на високи насипи (над 2 метра) разстоянието от края на веригите на булдозера до ръба на насипа не трябва да бъде по-малко от 1 метър.

(2) При работа с булдозери на наклонени терени се забранява извършването на остри завои.

Чл. 155. (1) При работа с багер разстоянието между въртящата се платформа и земния откос трябва да бъде не по-малко от 1 метър.

(2) Опасната зона около работещ багер се определя, като към максималния излет на стрелата се прибавят 5 метра.

(3) С багер могат да се товарят и разтоварват само материали, загребани с кофата.

Чл. 156. (1) При строителството на пътя ежедневно да се извършва оглед на оформените откоси и при поява на пукнатини и козирки да се направи обрушване (изкуствено срутване).

(2) В района на извършваните обрушвания на откосите е забранено пребиваването на хора и други машини.

(3) При силно навлажнени глинести почви наклоните на откосите да се намаляват до ъгъла на естествения откос.

(4) Забранено е пребиваване на хора в основата на новоизградени откоси.

Чл. 157. (1) При спиране на работа пътностроителните машини се оставят на разстояние най-малко 1 метър от изкопа или насипа на пътя, като работните им органи се отпускат до опиране на земята.

(2) Забранено е оставянето на незастопорена пътностроителна машина с работещ двигател без надзор.

Чл. 158. След приключване извозването на дървените материали по даден път той се закрива с издаването на протокола за освидетелстване на сечището.

Раздел II

Монтаж и демонтаж на горски въжени линии

Чл. 159. Преди монтажа на горските въжени линии задължително се проверява изправността на въжетата и всички други елементи от материалната част. Те трябва да отговарят на посочените в техническата инструкция показатели и на установените за страната изисквания.

Чл. 160. (1) Изграждането на късометражни и дългометражни въжени линии се извършва съгласно Наредба № 5 от 2014 г. за строителството в горските територии без промяна на предназначението им (ДВ, бр. 68 от 2014 г.) и при спазване на изискванията на Наредба № 8 от 2011 г. за сечите в горите (ДВ, бр. 64 от 2011 г.).

(2) В местата на пресичане на въжените линии с път, по който има движение на превозни средства и хора, задължително се поставят устойчиви предпазни скари и предупредителни табелки.

Чл. 161. (1) Монтажът и демонтажът на късометражните въжени линии се извършва от обслужващия ги персонал, който трябва да е преминал специална подготовка за това.

(2) Монтажът и демонтажът на дългометражните въжени линии се извършва от специална монтажна група.

(3) Когато се налага монтажът и демонтажът на дългометражните въжени линии да се извършва от обслужващия ги персонал, той трябва да е преминал курс за безопасна монтажно-демонтажна работа на въжени линии с документирана правоспособност за това.

(4) При монтажа и демонтажа на въжени линии работниците трябва да бъдат снабдени с каски, ръкавици, предпазни колани, специален монтажен инвентар и аптечка за първа помощ.

(5) Забранено е изпълнението на каквито и да е монтажни и демонтажни операции на подпорите високо над земята без употребата на предпазни колани.

(6) Забранява се извършването на строително-монтажни и демонтажни работи с въжени линии при силен дъжд, снеговалеж, скреж, силен вятър и намалена видимост.

Чл. 162. При направата на просеката дърветата с широки корони, които стесняват просеката във височина, се окастрят или отсичат.

Чл. 163. При започване на монтажа на въжената линия трябва да се осигури стабилна разговорна съобщителна връзка между отделните звена на работната група.

Чл. 164. (1) За подпори на горските въжени линии могат да се използват подходящо разположени живорастящи дървета без гнилоты, раковини, мразобойни и други недостатъци, ако размерите им съответстват на изискванията на проекта на дадената въжена линия.

(2) Използваните за подпори живорастящи дървета трябва да се окастрят до мястото на връзване на седловите стойки. Ако височината на връзването превишава 30 пъти диаметъра на дървото на гръдна височина, дърветата трябва да се укрепят с обтяжки както изкуствените подпори.

(3) При липса на подходящи живорастящи дървета се построяват изкуствени едностълбови или портални подпори. Минималният диаметър на подпорите и начинът на укрепване трябва да съответстват на проекта на линията.

(4) Обтяжките на подпорите и на мачтите на тракторните въжени линии се завързват за подходящи здрави дървета, отговарящи на изискванията на съответната въжена линия.

(5) При монтиране на подпори на стръмен терен предварително около основата на подпорния стълб се подготвя хоризонтална площадка с минимални размери 1x1 метър.

Чл. 165. (1) Седловите стойки за носещото въже се окачват към подпорните стълбове още преди тяхното изправяне. Преди изправянето на подпорите се заковават и стъпенките на разстояние между тях не по-голямо от 40 сантиметра посредством три пилона с дължина 12 – 15 сантиметра.

(2) За издигане на подпорите трябва да се използват подходящи изправни съоръжения, като въжеобтегач, ръчна лебедка, преносима моторна лебедка и др., които трябва да са разположени на безопасно място и на разстояние най-малко един и половина пъти височината на издиганата подпора.

(3) Забранено е по време на издигането на подпорите да се стои в зоната на тяхното строителство.

Чл. 166. (1) При строеж на плаващи подпори на дълги въжени линии дължината на напречното подпорно въже не трябва да надвишава 500 метра. Дебелината на въжето и начинът на закотвяне трябва да отговарят на техническия проект на линията.

(2) При плаваща подпора окачването на седловата стойка и помощната ролка за вдигане на носещото въже се монтират на земята преди опъване на въжето на подпората.

Чл. 167. Развиването на навитите на макара въжета трябва да става, след като макарата се постави на ос, така че да може свободно да се върти, но да има и сигурни спирачки.

Чл. 168. (1) Носещото въже на дългометражните въжени линии задължително се изтегля механизирено с помощта на теглителното им въже или друго подходящо спомагателно въже със скорост не по-голяма от 1 м/сек.

(2) Преди вдигане на носещото въже на седловите стойки жлебовете им трябва да бъдат добре гресирани.

(3) При вдигане на носещото въже на дългометражните въжени линии до седловите стойки задължително да се използват две помощни отклонителни ролки, от които едната се разполага в горната част на стълба, а другата – в основата му.

(4) Вдигането на носещото въже върху седловите стойки трябва да става само когато то е напълно отхлабено.

(5) При вдигането на носещото въже не се допуска да има монтажник на подпорния стълб.

Чл. 169. (1) Ролковият път за теглителното въже при двувъжените линии за въздушно извозване се монтира след изтегляне на носещото въже и окачването му на седловите стойки.

(2) При въжените линии с автономна лебедка задължително се изгражда здрава дървена скара за лебедката, а през зимния период – уплътнено моторно помещение. Пред моториста трябва да има метална решетка, която да го предпазва при скъсване на теглителното въже.

Чл. 170. (1) Котвеният трап трябва да бъде покрит и отводнен за запазване на котвения труп и котвените въжета.

(2) Котвените въжета трябва да бъдат добре гресирани.

Чл. 171. (1) Натягането на носещото въже на двувъжените линии трябва да се извършва при строго спазване на изискванията, посочени в техническия проект на съответната въжена линия.

(2) Натягането на носещите въжета на късометражните въжени линии трябва да се извършва под непосредственото ръководство и отговорност на ръководителя на обслужващата ги група.

(3) Натягането на носещото въже на дългометражните въжени линии трябва да се извършва под личното ръководство и отговорност на техническия ръководител на ползвателя.

(4) Присъствието в опасната зона около устройството за натягане на странични лица и на служебни лица, които не са непосредствено заети с натягането на носещото въже, е забранено.

(5) Забранено е да се извършва натягане на носещото въже без изправна съобщителна връзка и без предупреждение на работниците, които се намират по трасето на линията или в района на крайното закотвяне.

(6) Окончателното натягане на носещото въже на дългометражните въжени линии трябва да се извършва на етапи, като на един етап се изтегля най-много 1,5 метра от въжето.

(7) Натягането на носещите въжета задължително трябва да се контролира с подходящи динамометри.

Чл. 172. Носещите въжета и задвижващото устройство на въжените линии задължително се заземяват против мълнии посредством меден проводник със сечение най-малко 25 мм².

Чл. 173. (1) Приемането и пускането в експлоатация на късометражните въжени линии става с протокол от комисия, в която участват и представители на лицата по чл. 12 от Наредба № 5 от 2014 г. за строителството в горски територии.

(2) Констатираните пропуски и грешки при монтажа се описват в протокол, а въжената линия не се приема и не се пуска в експлоатация до пълното им отстраняване.

Чл. 174. (1) Закриването на въжените линии се извършва с протоколите за освидетелстване на сечищата.

(2) Демонтирането на въжените линии се извършва с помощта на същите средства и по начините, които се използват при монтажа на отделните им елементи, но в обратен ред.

(3) При демонтирането на въжените линии се забранява натегнатото носещо въже да се освобождава чрез отсичане на дърветата, за които е закотвено.

(4) Забранено е носещото въже да се сваля от седловите стойки чрез поваляне на подпорите.

Чл. 175. Освен указаните в този раздел правила трябва да се спазват и конкретните правила и изисквания, включени в инструкциите за монтаж и демонтаж на отделните въжени линии.

Раздел III

Спускане на дървени материали

Чл. 176. (1) Спускане на дървените материали по терена се допуска само на къси разстояния. Извършва се от двама работници с помощта на лостове или цапини.

(2) По време на спускането всяка друга дейност на обекта се преустановява.

(3) Спускането на материалите започва от най-горния край на сечището, а подреждането им се извършва само при преустановено спускане.

Чл. 177. (1) При използване на въжени спускове трябва всеки ден преди започване на работа да се проверява изправността на въжения спуск.

(2) Между товарната и разтоварната станция трябва да има осигурена изправна телефонна или друга разговорна връзка.

(3) Спускането на поредния товар да става, след като се установи пристигането на предишния товар на разтоварната станция.

(4) Ако някой от товарите спре по протежение на спуска, работата се преустановява до неговото освобождаване и пристигането му на разтоварната станция.

Чл. 178. (1) Движението на хора и работата под въжените спускове и на разстояние до 50 метра около тях е забранено.

(2) Забранено е присъствието и движението на хора в опасната зона от 50 метра около разтоварната станция.

(3) На границата на опасната зона задължително се поставят бариери и предупредителни табели.

Чл. 179. Закриването на въжените спускове се извършва с протоколите за освидетелстване на сечищата.

Раздел IV

Извозване на дървени материали с животинска теглителна сила

Чл. 180. (1) При извозване на дървените материали с животинска теглителна сила да се използват подходящи според сезона извозни средства – коли, колесарки или влачки, изправни впрегатни амуниции и подходящи подкови за животните.

(2) При извозване на дървени материали по заледени пътища подковите да имат остри шипове.

(3) При извозване на дървените материали чрез влачене предният край на материалите да бъде повдигнат на колесарка или влачка или да се води в направляващи корита-шейни.

(4) Колесарките и влачките задължително трябва да бъдат снабдени с прибор за безшипово извозване.

(5) При извозване на дървени материали по стръмни пътища колесарките задължително трябва да имат изправни устройства за спъване на колелата.

Чл. 181. (1) Пътните участъци, минаващи край дълбоки урви и брегове, както и високите мостове трябва да имат ограждения против свличане на извозваните материали.

(2) При зимни условия по стръмните участъци на пътя трябва да има насипни материали за намаляване на плъзгането.

Чл. 182. (1) Извозвачът е длъжен да познава добре характера и състоянието на извозния път, стръмните и опасните участъци, местата за разминаване и реда за движение.

(2) При извозване на дървените материали извозвачът трябва да се движи винаги от горната страна на пътя или да води животните, като непрекъснато следи за изправността на товара.

(3) Когато дървените материали се извозват по тесни пътища, на извозвача е забранено да минава между колата или извозваните материали и крайпътните дървета.

(4) При извозване по стръмни пътища разстоянието между колите или влачките трябва да бъде най-малко 30 метра.

(5) Преминаването на много стръмните участъци от пътя трябва да става поединично само след като предната кола, колесарка или влачка е излязла от тях.

Чл. 183. При извозване на дървени материали с животинска теглителна сила се забранява:

1. да се повдигат трупите с ръце;
2. да се подпират плъзгащи се или търкалящи се трупи с крак или тяло;
3. да се извозват несигурно закрепени и завързани материали;
4. да се возят хора върху натоварените коли или влачки.

Раздел V

Извозване на дървени материали с трактори

Чл. 184. (1) Управлението на дърводобивните трактори се предоставя само на правоспособни трактористи.

(2) Прехвърлянето на тракторист от един модел трактор на друг се допуска само след допълнителен инструктаж.

Чл. 185. Тракторите за чокерно извозване трябва да имат защитна мрежа на задното стъкло за предпазване на тракториста при скъсване на теглителното въже на лебедката.

Чл. 186. При извозване на дървени материали с трактори е забранено:

1. пускането в експлоатация на трактор с неизправни и необезопасени механизми и ситеми;
2. извозването на дървените материали без изправни инструменти и приспособления за тяхното завързване и прикачване;
3. завързването и прикачването на дървените материали без предпазни ръкавици и каска.

Чл. 187. (1) При полунатоварено извозване дървените материали се завързват с помощта на завързни въжета на разстояние не по-голямо от 60 сантиметра от челата им.

(2) Привличането на материалите може да започне само след подаден сигнал от прикачвача и след като трактористът лично се убеди, че около събирателното въже няма работници, които да са на разстояние, по-малко от 10 метра.

(3) При привличане на материалите е забранено да се оправят завързните въжета или да се преминава през движещото се събирателно въже и товара.

(4) Ако при привличането се получи притискане, кръстосване или запъване на материалите, те се освобождават и оправят посредством лост или цапина, но само след пълното отпускане на събирателното въже и товара.

(5) При привличането на дървените материали не се допуска предните колела на трактора да се отделят от земята.

(6) При привличане на товара събирателното въже не трябва да сключва с надлъжната ос на трактора по-голям ъгъл от 15° за приспособените трактори и 30° за специализираните трактори.

(7) Ако е необходим по-голям ъгъл на отклонение на събирателното въже, трябва да се използва отклонителна ролка, като във вътрешната зона, образувана от отклонителното въже, е забранено да има хора.

(8) При сигнал „Спри“, независимо от кого е подаден, трактористът е длъжен да преустанови изтеглянето на товара или движението на трактора.

Чл. 188. (1) При формирането на товара на специализираните трактори за безчокерно извозване, снабдени с хидравлични манипулатори за самонатоварване, се забранява присъствието и движението на хора в обсега на стрелата на манипулатора.

(2) При товаренето с хидроманипулатора не се допуска наклоняването на трактора и отделянето на отсрещните колела от земята.

Чл. 189. (1) При тракторите за полунатоварено извозване предният край на дървените материали трябва сигурно да лежи върху щита или конника или да виси свободно под арката, без да опира в кабината или шасито, като завързните въжета не трябва да се намотават на барабана на лебедката.

(2) Тракторът се привежда в движение само след сигнал от прикачвача и след като трактористът лично се е убедил, че всички работници са на безопасно разстояние.

(3) При завиване и маневриране на трактора с товара се допуска да има работници само от вътрешната страна на кривата на разстояние не по-малко от 10 метра.

(4) При затискане или запъване на извозваните материали те се освобождават само след спиране на трактора и пълно отпускане на въжето на лебедката.

(5) Спускането на натоварения трактор по стръмни скатове и пътища трябва да става на най-ниската предавка. Забранява се при тези условия да се изключва съединителят, да се превключват предавките или да се гаси двигателят.

(6) При движение на няколко трактора между тях трябва да има безопасно разстояние не по-малко от 50 метра, а при пътища с по-големи наклони – не по-малко от 100 метра.

(7) Криволинейните участъци на тракторния път, минаващи край дълбоки и стръмни долове, трябва задължително да бъдат оградени откъм страната на откоса срещу странично свличане на извозваните материали.

(8) На местата, където тракторите пресичат или излизат на автомобилни пътища, задължително се поставят предупредителни табели.

Чл. 190. (1) Забранено е да се извозват дървени материали от зона, разположена под или над мястото на поваляне на дърветата.

(2) Забранено е да се извозват дървени материали на разстояние в хоризонтална посока по-малко от 100 метра встрани от мястото на поваляне на дърветата, освен когато трактористът е в работна група със секачите.

(3) Когато трактористът е в работната група със секачите, при навлизане в сечището той задължително трябва да спазва следните изисквания:

1. да спре трактора на разстояние 60 – 70 метра от секача, който поваля дърветата, и да подаде звуков сигнал;
2. да придвижва трактора по-нататък само след ответен сигнал от секача, който поваля дърветата.

(4) Секачът подава сигнал за придвижване на трактора към зоната за формиране на товара само след като е повалил дървото, което е започнал да поваля.

Чл. 191. (1) Освобождаването на дървените материали при разтоварването се допуска само след спиране на трактора, пълно отпускане на теглителното въже на лебедката и лягане на товара върху терена.

(2) При отвързване и освобождаване на дървените материали от завръзните въжета се забранява работникът да застава непосредствено отстрани на товара.

Чл. 192. (1) Почистването и техническото обслужване на тракторите да се извършва само при спрян двигател и изключени агрегати.

(2) Забранено е да се сваля капачката на радиатора на работещ или прегрял двигател без ръкавици.

(3) Забранено е да се използва открит пламък за осветяване при контролиране нивото на електролита в акумулаторната батерия.

(4) Забранено е използването на открит пламък за подгриване на двигателя на трактора.

(5) При изтегляне на буксуващ или повреден трактор е забранено да се застава или преминава между тракторите.

(6) След приключване на работа, преди да напусне трактора, трактористът е длъжен да го застопори.

Раздел VI

Извозване на дървени материали с въжени линии и системи

Чл. 193. (1) Управлението на различните видове въжени линии и системи се поверява само на лица, които притежават необходимата правоспособност.

(2) Всички работници, обслужващи въжени линии, задължително преминават обучение за безопасна работа с тях.

(3) Всички работници, обслужващи въжени линии, трябва да работят с предпазни ръкавици и каски.

Чл. 194. (1) Подреждането на дървените материали за извозване с въжени линии трябва да става на разстояние не по-малко от 3 метра встрани от проекцията на носещото въже, и то само през времето, когато вагонетката се движи без товар към товарната станция.

(2) Прикачачът е длъжен при всяко прикачване на товара към куката на теглителното въже да проверява тяхната изправност и сигурността на връзката между тях.

(3) Товарът да се привлича и вдига към товарната вагонетка само след като прикачачът се отстрани на безопасно разстояние.

(4) Прикачачът е длъжен да следи привличането и вдигането на товара до неговото закотвяне. При запъване на товара той трябва веднага да сигнализира на машиниста да спре изтеглянето, да отпусне теглителното въже и едва тогава да освободи товара.

(5) Машинистът е длъжен по най-бързия начин да спре изтеглянето на теглителното въже при сигнал за опасност, независимо от кого е подаден, или когато установи претоварване на задвижващото устройство на линията.

(6) При големи разстояния от товарната станция до носещото въже на въжените линии за въздушно извозване задължително трябва да се възпрепятства разсукването на теглителното въже чрез задържане на въртенето на товара с помощта на конопено въже. Конопеното въже се закрепва за товара с леко забит клин, който да може да се освободи чрез издърпване.

Чл. 195. При извозване на дървени материали с въжени линии се въвеждат следните ограничения и забрани:

1. забранява се работата с въжени линии без сигурна разговорна връзка между товарната и разтоварната станция на линията и задвижващото устройство;

2. забранява се извозването на дървени материали, когато теглителното въже на линията се трие по терена;

3. забранява се возенето и изтеглянето на хора с горските въжени линии;

4. забранява се преминаването през движещите се въжета на въжените линии;

5. забранява се движението на хора по просеките на въжените линии, когато те работят, с изключение на лицата, които изпълняват контролни функции;

6. забранява се да се откачва извозваният товар преди напълно да е отпуснато теглителното въже и товарът да е легнал върху разтоварната площадка;

7. забранява се да се стъпва върху дървените материали при тяхното откачване на разтоварната станция;

8. забранява се работата на въжените линии при големи количества неподредени дървени материали под носещото въже;

9. забранява се да се извършва разкриване или друга обработка на дървени материали под носещото въже на въжените линии, когато те работят;

10. забранява се да се извършва каквато и да е работа на разтоварната площадка при доближаване на вагонетката с товара;

11. при въжените линии за въздушно извозване се забранява спускането на вагонетката с товар да става със скорост, по-голяма от 5 – 6 м/сек; когато вагонетката минава през седловите стойки, скоростта не трябва да превишава 1,5 м/сек.

Чл. 196. (1) Придвижването на тракторните въжени линии трябва да се извършва със скорост до 15 км/ч.

(2) Забранява се возенето на хора извън кабината на трактора.

Чл. 197. (1) Машинистът е длъжен ежедневно да преглежда състоянието и закрепването на въжетата, както и на задвижващото устройство.

(2) Всеки месец задължително се извършва преглед и мазане на всички съоръжения на въжените линии. При констатиране на неизправности работата на линията се спира до тяхното отстраняване.

(3) На всеки три месеца ръководителят на обекта и машинистът преглеждат състоянието на въжената линия и вписват резултатите от прегледа в дневника на въжената линия.

Чл. 198. (1) При въжените линии, задвижвани с автономни лебедки, отработените газове от двигателя задължително трябва да се отвеждат извън моторното помещение.

(2) Забранява се в моторното помещение на линията или в кабината на трактора да се държат съдове с гориво и мазилни материали.

(3) Забранява се да се пали огън около моторното помещение или задвижващия трактор на разстояние, по-малко от 30 метра.

Чл. 199. При работа с горските въжени линии трябва да се спазват и всички конкретни правила и изисквания, залегнали в техническата инструкция на съответната въжена линия.

Глава шеста

ТОВАРЕНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И РАЗТОВАРВАНЕ НА ДЪРВЕНИ МАТЕРИАЛИ

Раздел I

Товарене на дървени материали в сечище и на временен склад

Чл. 200. Товаренето на дървените материали в сечищата и на временните складове се извършва с хидравлични стрелови манипулатори, монтирани на трактори или автомобили (хидравлични стрелови кранове), челюстни товарачи и ръчно.

Чл. 201. За работа с хидравлични стрелови кранове и челюстни товарачи се допускат правоспособни водачи.

Чл. 202. Всички кранове и товарачи трябва да бъдат снабдени с табелки или надписи за максималната им товароподемност, която не може да бъде превишавана.

Чл. 203. (1) Площадките за товарене трябва да се избират на равни места, да са почистени и да са с напречен наклон до 5°. Те се обозначават с табели, които предупреждават, че се извършва товарене и преминаването е ограничено или забранено.

(2) Забранява се разполагането на крановете и товарачите на площадки, през които преминават електрически или съобщителни линии, които могат да бъдат засегнати от стрелата или товара.

Чл. 204. (1) По време на товаренето с хидравлични стрелови кранове и челюстни товарачи е забранено пребиваването на хора в опасната зона.

(2) Опасната зона при хидравличните стрелови кранове е периметърът около работещия кран с радиус, равен на максималния излет на стрелата плюс 5 метра.

(3) Опасната зона при челюстните товарачи е площадката за маневриране и движение на товарача по време на товаренето.

Чл. 205. Подлежащите на товарене дървени материали трябва да лежат на подложки и челата им да бъдат подравнени.

Чл. 206. (1) Преди започване на работа кранът се стабилизира и хоризонтира на площадката за товарене с помощта на стабилизаторите.

(2) Забранено е стабилизаторите да лежат върху обли материали, върху мека и хлъзгава почва, както и под тях да се подлагат неустойчиви материали.

Чл. 207. (1) Захващането на материалите трябва да става до плътното сключване на челюстите на грайфера.

(2) При товарене на единични дебели сортименти или стъбла челюстите на грайфера трябва да лежат под средата на околната повърхнина на захванатия труп или на стъблото.

Чл. 208. Първите 2 – 3 товара при всяко стабилизиране на хидравличния стрелови кран да се извършват при 50 % от номиналната му товароподемност, за да се убеди кранистът в устойчивото стабилизиране на крана.

Чл. 209. При загребване на дървени материали с челюстни товарачи операторът е длъжен да следи за правилното положение на долната челюст, която трябва да е хоризонтална или с наклон 3° – 5° надолу.

Чл. 210. Придвигването на челюстните товарачи с товар по товарната площадка да се извършва само при долно разположение на грайфера.

Чл. 211. Забранено е с помощта на грайфера да се измъкват затиснати материали чрез хващането им в края.

Чл. 212. Водачът на транспортното средство е длъжен:

1. да установи транспортното средство спрямо фигурите с материали, подлежащи на товарене, по указание на краниста;

2. да стабилизира транспортното средство и да го подготви за товарене;

3. да даде сигнал на краниста, след което да напусне кабината и да се оттегли на безопасно място.

Чл. 213. Кранистът е длъжен да оповести със звуков сигнал началото на товаренето.

Чл. 214. При товарене с хидравличен стрелови манипулатор, монтиран на трактор, последният се стационарира спрямо транспортното средство така, че хващането на материалите да става при странично положение на стрелата, а поставянето им в транспортното средство, когато стрелата се намира към задната част на трактора.

Чл. 215. При силен вятър – със скорост над 14 – 15 м/сек, работата с крановете и товарачите се прекратява.

Чл. 216. Забранено е качването и слизането върху крановете и товарачите по време на движение и през време на работа.

Чл. 217. По време на работа вратите на кабините на машините за товарене трябва да бъдат затворени.

Чл. 218. При придвигване на хидравличните стрелови кранове от един на друг обект стабилизаторите трябва да бъдат вдигнати и фиксирани, а стрелата – поставена в транспортно положение.

Чл. 219. При придвигване на челюстните товарачи на празен ход технологичното оборудване трябва да бъде вдигнато над земята, така че да осигурява добра видимост на водача.

Чл. 220. (1) Забранява се ръчно товарене на едра и средна дървесина от земята с изключение на технологичната дървесина.

(2) Ръчно товарене на едра и средна дървесина се допуска само от рампа, която е на височината на платформата на транспортното средство.

Чл. 221. Забранява се по време на товарене на обли материали стоенето на хора в автомобила и върху материалите, подлежащи на товарене, или от противоположната страна на товаренето на разстояние, по-малко от 10 метра.

Чл. 222. (1) Не се допуска при товаренето материалите да се поддредат извън габаритите на превозното средство или да се поставят в положение, което може да предизвика разместването им по време на движение.

(2) Изключение от ал. 1 се допуска при товарене на дребна строителна дървесина, като същата може да се подава до 2 метра извън задната опора на каросерията, но без да опира в пътното платно.

(3) Превозването на дървени материали извън габаритите на превозните средства се извършва в съответствие с изискванията за безопасност при движение по пътищата.

Чл. 223. Не се допуска претоварване на транспортните средства над нормативно определената товароносимост.

Чл. 224. След приключване на товаренето материалите се завързват здраво за климиите или платформата на автомобила.

Раздел II

Транспортиране на дървени материали

Чл. 225. (1) Транспортирането на дървените материали се извършва с оборудвани за целта обикновени или специализирани автомобили, трактори и автомобили с ремаркета и трактори сортиментовози.

(2) Управлението на транспортните средства се поверява на правоспособни лица за съответната категория и вид МПС.

Чл. 226. Товарните превозни средства, предназначени за транспортиране на дървени материали, трябва да имат подсилена платформа.

Чл. 227. Между кабината и превозваните материали трябва да има здрава метална или дървена преграда. Височината на натоварените материали не трябва да бъде по-голяма от височината на преградата.

Чл. 228. Когато се превозват цели дървета, транспортните средства трябва да бъдат снабдени с въжета за връзване на товара в средата между автомобила и полуприцепа.

Чл. 229. Закрепването на хидроманипулаторите при самонатоварващите се автомобили и сортиментните трактори да се извършва по указаните начини за съответното транспортно средство.

Чл. 230. Преди потегляне водачът на транспортното средство е длъжен лично да огледа състоянието на товара и на самото транспортно средство. При лошо натоварване и закрепване на материалите или манипулатора той няма право да потегли.

Чл. 231. При транспортиране на дървените материали се забранява:

1. движение с несъобразена скорост и извършване на резки завои, които могат да предизвикат разместване или събаряне на дървените материали;
2. качване и слизане от транспортните средства по време на движение;
3. пътуване на лица извън кабината на транспортните средства;
4. движение със спуснати климии;
5. заставане между отделните елементи на подвижния състав по време на движение или маневри.

Раздел III

Разтоварване на дървени материали

Чл. 232. Разтоварването на дървени материали се извършва механизирано – с кранове и товарачи, или ръчно.

Чл. 233. При извършване на товаро-разтоварни работи да се спазват изискванията на съответната нормативна уредба за безопасност на работа със съответното съоръжение.

Чл. 234. Теглото на повдигнатите материали не трябва да превишава номиналната товароподемност на съответното разтоварващо средство.

Чл. 235. Работниците, заети с разтоварването, трябва да работят с каски и ръкавици.

Чл. 236. Забранява се разтоварване при неподаден предупредителен сигнал, при недостатъчна видимост и при лошо осветена площадка.

Чл. 237. При механизирано разтоварване на дървени материали с кранови устройства е забранено:

1. да се оставят стъбла върху фигурите в неустойчиво положение;
2. да се стъпва върху товара при неговото връзване и отвързване;
3. да се минава или застава под вдигнат товар;
4. да се освобождават климиите, като се стои срещу товара;
5. да се приближава или стои до транспортното средство от момента на отваряне на климиите до окончателното му разтоварване;
6. да се оставя товароподемното средство с повдигнат товар след спиране на работа.

Чл. 238. При разтоварване на дървени материали с челюстни товарачи товарът трябва да бъде добре захванат и притиснат със затварящата челюст на грайфера.

Чл. 239. Забранено е при разтоварване на дървени материали в опасната зона на товароподемните машини да се намират хора или други машини.

Чл. 240. При ръчно разтоварване се забранява:

1. да се разтоварва едра и средна дървесина с изключение на асортиментите за технологична преработка;
2. да се работи без ръкавици;

3. да има други хора върху превозното средство или в непосредствена близост до него откъм страната, където се разтоварва, или в момента на освобождаване на климиите и товара.

Глава седма

ПЪРВИЧНА ОБРАБОТКА НА ДЪРВЕНИ МАТЕРИАЛИ НА ВРЕМЕННИ СКЛАДОВЕ

Раздел I

Белене и цепене на дървените материали

Чл. 241. Беленето на кората и цепенето на дървените материали могат да се извършват механизирано с коробелачни и печачни машини, а също и ръчно.

Чл. 242. При машинно белене с коробелачни машини се забранява:

1. да се правят опити за ръчно наместване или освобождаване на дървените материали, които са в процес на белене;
2. да се белят дървени материали, които са по-къси от определените в паспорта на машината;
3. да се отваря предпазният кожух или да се извършват ремонти при движещ се ротор.

Чл. 243. (1) Когато коробелачната машина е подвижна, преди началото на работа тя се стационарира и укрепва в близост до материалите за белене.

(2) По време на беленето с подвижни коробелачни машини освен изискванията на предходния член не се допуска:

1. да се подават материалите ръчно на разстояние, по-малко от 1 метър до ротора;
2. да се поемат ръчно материали, които са в процес на белене;
3. да се преминава между трактора и коробелачната машина;
4. да се работи без ръкавици, с незакопчани и широки дрехи;
5. да се стои в зоната на белене.

Чл. 244. При белене с механизирани или с ръчни инструменти се забранява:

1. да се стои срещу работните инструменти по време на работа;
2. да се стъпва върху обелените дървени материали;
3. да се работи без защитни средства.

Чл. 245. Преместването от един труп към друг при белене с механизирани инструменти да се извършва при изключено състояние на белещия апарат.

Чл. 246. (1) При машинно цепене на обли дървени материали подаването на материалите към машината и отстраняването на разцепените части да се извършва, когато цепачният клин или тласкачът са напълно изтеглени в изходно положение.

(2) Подаването и отстраняването на материалите от цепачната машина да става с подходящи спомагателни инструменти (стоманени куки или цапини) или механизирани средства (товароподемни съоръжения, транспортъори и др.).

Чл. 247. По време на цепенето се забранява:

1. ръчно наместване и придържане на дървесината към клина или тласкача на цепачната машина;
2. преминаване през транспортъора и другите съоръжения при стационарните машини за цепене;
3. работа при наличие на вибрации, течове на масло, пукнатини в клина или тласкача.

Чл. 248. (1) При ръчно цепене да се използват брадви и специални клинове, които се набиват в материалите с дървен чук.

(2) По време на цепенето се забранява:

1. да се удря върху брадвата с метален чук;
2. да се разполагат в една плоскост работникът, работещ с чука, и работникът, който държи брадвата;
3. да има други работници в зоната на цепене;
4. да се работи без ръкавици и очила.

Раздел II

Нарязване на дърва за отопление

Чл. 249. Машинното нарязване на дърва за отопление се извършва с циркуляри, банцизи, специални поточни линии и с помощта на електромоторни и бензиномоторни верижни триони.

Чл. 250. (1) При машинно рязане на дърва за отопление да се спазват общите правила за разкрояване на дървени материали.

(2) При машинно рязане на дърва за отопление се забранява:

1. да не се работи без ръкавици и предпазни очила;
2. да не се пуска машината без предпазен кожух на режещото устройство;
3. да не се режат материали с дължина над 1 метър без помощник;
4. да не се стъпва върху нарязаните дърва;
5. да не се извършват регулировки и да се отстраняват повреди при включен двигател.

Чл. 251. При механизирано нарязване на дърва за отопление с моторни триони да се спазват правилата за безопасна работа с моторните верижни триони.

Раздел III

Складиране и товарене на готовата продукция

Чл. 252. Размерите на фигурите с готова продукция трябва да отговарят на технологичната схема на работа на склада и на машините и съоръженията, с които се извършва складирането.

Чл. 253. Между отделните фигури с готова продукция трябва да има разстояние не по-малко от 2 метра.

Чл. 254. Максималната височина на фигурата при подреждане на пакети не трябва да превишава 1/3 от дължината, а при насипно нареждане не трябва да превишава 1/4 от дължината на фигурата освен в случаите, в които фигурата е надеждно укрепена.

Чл. 255. При повдигане и преместване на дървени материали с кран кранистът трябва да се ръководи от сигналите на работниците товарачи.

Чл. 256. Преди повдигането на товара кранистът е задължен да предупреди със звуков сигнал товарачите и всички, които се намират около вдигнатия товар, да напуснат опасната зона.

Чл. 257. При преместване на товарите в хоризонтална посока те трябва предварително да се повдигнат на височина не по-малко от 0,5 метра над фигурата с материали или над срещашите се по пътя на товара препятствия.

Чл. 258. Забранено е използването на неизправни товарозахващащи приспособления, както и вдигането на товари, превишаващи товароподемността на крана.

Чл. 259. Забранява се оставянето на товар във висящо положение при прекъсване на работа.

Чл. 260. При работа на смени кранистът, завършил смяната си, трябва да запише в дневника всички неизправности, установени по крана, и да ги съобщи на приемащия смяната.

Чл. 261. Забранява се ремонтване, почистване, смазване и оглеждане на товароподемните машини и съоръжения по време на работа.

Чл. 262. Всички работни места на постоянните складове трябва да бъдат снабдени с пожарогасители и други средства за гасене на пожари.

Глава осма

БЕЗОПАСНОСТ ПРИ ГАСЕНЕ НА ПОЖАРИ

Раздел I

Гасене на горски пожари

Чл. 263. Гасенето на горски пожари се извършва съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за горите (ЗГ), Закона за защита при бедствия и аварии и Наредба № 8 от 2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари, издадена от министъра на вътрешните работи и министъра на земеделието и храните (ДВ, бр. 38 от 2012 г.).

Чл. 264. (1) Директорите на държавните предприятия (ДП) по чл. 163 ЗГ и техните териториални поделения, директорите на учебно-опитните горски станции (УОГС), регионалните структури към МОСВ, общините – собственици на гори, горовладелски кооперации, сдружения и други или упълномощени от тях лица организират ежегодно провеждането на инструктаж за безопасност при гасенето на пожари в горските територии и отговарят за оборудването на специализираните групи от служители и работници със защитни, противопожарни и транспортни средства, свързочна техника и др.

(2) Органите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ оказват съдействие за провеждане на инструктажи на специализираните групи за гасене и доброволните формирования за действия при гасене на горски пожар.

(3) При участие в гасене на пожари се инструктират и изпълнителите по договорите по чл. 14, ал. 2, т. 7 от Наредба № 8 от 2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари.

Чл. 265. Лицата, извършващи дейности в горските територии или в непосредствена близост до тях, осигуряват изпълнението на мерките за пожарна безопасност и изискванията за защита на горските територии от пожари.

Чл. 266. Председателят на ловната дружина или ръководителят на лова преди всеки излет провежда инструктаж на участниците в лова за мерките за пожарна безопасност и изискванията за защита на горските територии от пожари.

Чл. 267. Ръководствата на туристическите дружества и организаторите на туристически прояви в горските територии са длъжни да инструктират участниците в тях за мерките за пожарна безопасност и изискванията за защита на горските територии от пожари.

Чл. 268. Не се допускат до участие в гасене на горски пожари лица, ненавършили 18 години, бременни и кърмачки, инвалиди и психично болни.

Чл. 269. (1) Пожаронаблюдателни кули за наблюдение и откриване на горски пожари се изграждат във или в близост до горските територии при спазване на съответните строителни норми по одобрен строителен проект. При осъществяване на наблюдение от пожаронаблюдатели те се оборудват със средства за комуникация.

(2) Забранява се за наблюдение да се използват високи единични дървета без допълнителни приспособления (стълби, парапети, обезопасено наблюдателно място и др.).

(3) Не се допуска по време на буря и при поява на мълнии пожаронаблюдателят да се намира на пожаронаблюдателната кула.

Чл. 270. (1) До пристигане на мястото на пожара на органите от Пожарна безопасност и защита на населението гасенето на пожара се ръководи от старшия по длъжност служител от държавното горско/ловно стопанство или на общинска структура.

(2) Спазването на единоначалие при гасенето на горските пожари е задължително и разпорежданията на ръководителя са задължителни за всички.

Чл. 271. Ръководителят на пожарогасенето:

1. задължително извършва разузнаване на пожара и прогнозира неговото развитие;
2. определя опасното направление (посока) на развитието на пожара и организира ограничаването му;
3. определя тактиката, методите, силите и средствата за гасене и изготвя план за потушаване на пожара;
4. определя мястото и разположението на гасачите и отделните специализирани групи за гасене в зависимост от конкретните условия на развитие на пожара;

5. определя безопасни места за изтегляне и почивка на гасачите;
6. определя установен сигнал, надвишаващ по сила шума от пожара, за спиране на гасенето и изтегляне на гасачите на определените безопасни места;
7. след ликвидиране на пожара назначава дежурни лица за наблюдение, патрулиране и предприемане на действия при евентуално възобновяване на пожара;
8. уговаря начините за връзка с общините, кметствата и органите на Пожарна безопасност и защита на населението в случай на възобновяване на пожара.

Чл. 272. В зависимост от собствеността на горската територия държавните горски/ловни стопанства, общините или собственикът осигуряват храна и вода за участниците в пожарогасенето.

Чл. 273. Използването на автомобили, трактори, инструменти и друга техника при гасенето се извършва при спазване на съответните изисквания за безопасност.

Чл. 274. При гасенето на низови пожари да се спазват следните мерки за безопасност:

1. при пожари с малка интензивност се допуска гасене по цялата периферия (периметър);
2. при пожари със средна интензивност гасенето се организира по фланговете с направление стесняване на фронта;
3. при пожари с голяма интензивност – частично гасене по фланговете, обхват откъм тила и активни мероприятия пред фронта с цел локализация (ограничаване) на напредването му;
4. при пожари със средна и голяма интензивност се допуска атака на фронта в ранните утринни и късните следобедни часове, когато височината на пламъците по фронта намалява.

Чл. 275. При гасене на върхови пожари се спазват следните мерки за безопасност:

1. основен метод за борба с върховите пожари е тяхното локализиране чрез изграждане на противопожарни просеки и минерализовани ивици;
2. не се допуска гасачите да работят на разстояние, по-малко от две височини от горящите дървета;
3. при силен поривист вятър минималното разстояние до горящите дървета не трябва да бъде по-малко от 100 метра;
4. при използване на техника за изграждане на минерализовани ивици, прокаране на просеки и пътища ръководителят на пожарогасенето в зависимост от конкретните условия определя минималните разстояния до пожара;
5. решението за използването на насрещен огън (контрапожар) или пускането на изпреварващ огън се взема само от ръководителя на пожарогасенето;
6. палене на насрещен или изпреварващ огън се допуска при наличието или изграждането на сигурни опорни ивици (реки, пътища, просеки и минерализовани ивици с достатъчна ширина) и след внимателна преценка на условията на горене и метеорологичната обстановка;
7. ръководителят на пожарогасенето разрешава паленето на насрещен огън само след като се убеди, че между него и настъпващия пожар няма останали хора (гасачи).

Чл. 276. При гасене на пожари в планински гори и гасене на големи пожари да се спазват следните мерки за безопасност:

1. ръководителят на пожарогасенето трябва да разполага с подробна карта (схема) с параметрите на пожара към момента на започване на пожарогасенето и с прогноза за развитието му;
2. всяка гасаческа група трябва да включва не по-малко от 4 души, като поне един от тях трябва да познава добре местността и особеностите на гората (насаждения, култури, пътища и др.);
3. директно се гаси само в участъците с малка интензивност на пожара, а при такива с голяма интензивност или върхови пожари се пристъпва към локализиране;
4. на гасачите се забранява самоволно да променят местоположението си или да напускат определеното им място без разрешение на отговорника на групата или ръководителя на пожарогасенето;
5. гасачите напускат определените им места само при получаването на предварително уговорения сигнал за напускане или в случай, че са получили изгаряне, нараняване, задушаване от дим или при опасност за обхващане от огъня;
6. гасачите се изтеглят към предварително определени места за събиране.

Чл. 277. За да се избегне вредното влияние (задушаването) от продуктите на горене, гасачите трябва да са снабдени с лични защитни средства или да поставят мокра марля (кърпа) на устата и носа.

Чл. 278. Гасачите, обградени от огъня, да се насочват към по-ниските и влажните части на терена, като се придвижват възможно по-ниско до терена.

Чл. 279. Всички лица, участващи в гасенето на горски пожари, трябва да са снабдени със специално защитно облекло и лични предпазни средства.

Раздел II

Гасене на пожари в сгради, помещения и горски пунктове

Чл. 280. Сградите, помещенията и горските пунктове трябва да бъдат снабдени с необходимия противопожарен инвентар и да бъдат стопанисвани съгласно действащите противопожарни нормативи.

Чл. 281. При възникване на пожар в сграда или помещение се подава незабавно сигнал на телефон 112.

Чл. 282. До пристигането на пожарните служби на мястото на пожара да се изясни и извърши следното:

1. проверява се наличието на хора и животни в горящата и/или съседните сгради и се организира тяхната евакуация;
2. проверява се наличието в сградите на горими вещества с особена опасност: кислородни бутилки, ацетиленови генератори, заредени с гориво машини, химически вещества, минерални торове и други леснозапалими вещества и материали;
3. определят се тези сгради и съоръжения в съседство на горящите, върху които огънят може да се прехвърли;
4. прекъсва се електрозахранването в горящата и/или застрашените от пожара сгради;
5. установява се местонахождението на водоизточниците и техния запас (дебит);
6. организира се посрещането и запознаването с обстановката на служителите на ПБЗН.

Чл. 283. (1) Спасяването и евакуирането на хора и животни трябва да се извърши по най-късия възможен път, включително и чрез избиване на врати или отвори в стените.

(2) При спасяването и евакуирането на животни се режат поводите за завързване и не се застава на техния път за излизане.

Чл. 284. При пожар вътре в помещения и сгради да се отворят само тези отвори (прозорци, врати и др.), които са необходими за евакуацията и спасяването на хора и животни, или през които ще се подава вода за гасене на огъня.

Чл. 285. При гасене на пожари в сгради и помещения с химически вещества, минерални торове, смоли и други трябва да се знае:

1. видът на химическото вещество, минералният тор и други потенциално опасни вещества, тяхното количество, опаковка и точното им място;

2. наличието на вещества, които при нагриване се самозапалват, могат да се взривят, да доведат до задушаване или при подаване на вода да усилят горенето си;

3. при смесването на селитри с негасена вар, хлорна вар, калциев карбит и други температурата на реакцията достига 800°C, която значително надхвърля температурата на самовъзпламеняване на дървесината, смолата и други вещества.

Чл. 286. (1) При гасене на горящи химически вещества гасачите трябва да се намират откъм наветрената страна.

(2) При гасене на химически вещества вътре в сгради и помещения гасачите трябва да бъдат снабдени със защитно облекло и изолиращи противогази.

(3) При гасене на химически вещества с вода да се следи нейният отток да бъде в безопасни за хората и животните места.

Чл. 287. Всички участници в гасенето на пожара изпълняват безусловно разпорежданията на службите на Пожарна безопасност и защита на населението.

Глава девета

ЛОВНОСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ И БЕЗОПАСНОСТ ПРИ ЛОВУВАНЕ

Раздел I

Ловностопанска дейност

Чл. 288. Ловностопанската дейност, свързана с опазването, охраната и грижите за дивеча, се осъществява от лица с необходимата квалификация и опит, предварително инструктирани по здравословни и безопасни условия на труд.

Раздел II

Безопасност при ловуване

Чл. 289. Ловуването и безопасното съхранение и боравене с ловно оръжие се извършва при стриктно спазване на изискванията на Закона за лова и опазване на дивеча, Правилника за прилагането на Закона за лова и опазване на дивеча (в сила от 29.06.2001 г., приет с ПМС № 151 от 13.06.2001 г.) и Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия.

Чл. 290. Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд при провеждане на лов се регламентира с разработена от специалист писмена инструкция, утвърдена от работодателя и/или председателя на ловно-рибарското сдружение.

Чл. 291. (1) Отговорен за безопасното провеждане на ловуването е ръководителят на лова.

(2) Функциите на ръководителя на лова са определени в чл. 59, ал. 3 на Правилника за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча.

(3) Преди провеждането на групов лов на дива свиня участниците в лова се подписват, че са запознати с инструкцията за безопасно ползване на оръжие и безопасност при лов.

Чл. 292. За осигуряване на безопасност при ловуването трябва да се спазват следните общи правила:

1. за заемане на стрелкова позиция се отива с незаредено оръжие;

2. определената позиция може да се променя само по изключение и единствено с разрешение на ръководителя на лова;

3. позицията се напуска след приключване на ловуването и получаване на уговорен сигнал или разрешение на ръководителя на лова;

4. стреля се само по ясна, видима цел и на разстояние за сигурно поразяване на дивеча;

5. по време на почивка оръжието се оставя отворено (незаредено) на терена до ловеца;

6. оръжие и боеприпаси не се оставят в близост до камини, печки, открит огън и други опасности.

Чл. 293. Забранява се:

1. използването на оръжие при съмнения за неговата изправност;

2. употребата на боеприпаси с изтекъл срок на годност;

3. сглобяването и зареждането на ловно оръжие в населени места и на разстояние не по-малко от 200 метра от тях;

4. стрелба с ловно оръжие в населени места;

5. стрелба в посока, в която има хора и животни или има съмнение за тяхното присъствие;

6. стрелба по шум или по неясно видима цел;

7. преотстъпване на оръжие на други лица, включително и на правоспособни ловци;

8. доубиване на дивеч чрез удар с оръжие;

9. употреба на алкохол по време на лов;

10. качване и слизане от транспортни средства, влизане в помещения, преминаване през препятствия (ровове, огради, канали и др.) със заредено оръжие;

11. групов лов на дива свиня без светлоотразителен елемент върху жилетката в сигнално жълто.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. Правилата влизат в сила от деня на обнародване на заповедта за утвърждаването им в „Държавен вестник“.

3213